บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านครอบครัว และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในเขตเทศบาลนครยะลา ผู้วิจัยทบทวนทฤษฎีเอกสารและการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านครอบครัว
   - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว
   - 1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัว
   - 1.3 สัมพันธภาพในครอบครัว
   - 1.4 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
   - 1.5 ความสำคัญของครอบครัวในเรื่องเพศ
   - 1.6 การสอนเพศศึกษาในครอบครัว
   - 1.7 บทบาทครอบครัวมุสลิมกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม
2. พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
   - 2.1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
   - 2.2 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
   - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
3. แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ
   - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล
   - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านครอบครัว
   - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม
   - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ปัจจัยทางด้านครอบครัว

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

จากการสังเคราะห์แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่าครอบครัวมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (นิมัศตูรา แว และวิยะดา รัตนสุวรรณ, 2548 : 13-14)

1. ครอบครัวในลักษณะที่เป็นพลวัตร (Dynamic) หมายถึงครอบครัวมีคุณสมบัติมีชีวิตในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานของชีวิต นั่นคือ มีกิจกรรมการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ มีการเกิด การเติบโต การพัฒนาอย่างมีทิศทาง มีความทุกข์ ความสุข มีการเริ่มต้น การถดถอย และการสิ้นสุด แต่ละครอบครัวต่างก็มีรายละเอียดบนหน้าประวัติศาสตร์ของตนเองโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างไปจากครอบครัวอื่น ๆ อย่างมากมาย

2. ครอบครัวในลักษณะที่เป็นระบบ (System) หมายถึง ครอบครัวเกิดจากการรวมตัวของบุคคลเข้าด้วยกันเกิดเป็นระบบใหม่ คือ ระบบครอบครัวซึ่งประกอบด้วยหลายระบบย่อย ได้แก่ ระบบย่อยของบุคคล ของสามี ภรรยา ของพ่อแม่และพี่น้อง ภายในระบบย่อยจะบ่งบอกถึงตำแหน่งของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งอื่น ๆ และระบบทั้งระบบมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในทำนองเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของระบบรวมก็จะส่งผลกระทบต่อหน่วยย่อยแต่ละหน่วยเช่นกัน ดังนั้นการเข้าใจครอบครัวอย่างลึกซึ้ง ก็ต้องพิจารณาสมาชิกแต่ละคน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนั้นกับสมาชิกอื่นภายในครอบครัวด้วย ระบบครอบครัวจัดเป็นระบบกึ่งปิด ซึ่งให้เห็นว่าครอบครัวไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่จะมีการเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ครอบครัวจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บทบาทของสมาชิกครอบครัว จะได้รับผลกระทบจากระบบต่าง ๆ ภายในสังคม เช่น ระบบชุมชน ระบบโรงเรียน ระบบสถาบันศาสนา และอื่น ๆ

3. เป็นแหล่งรวมบุคลิกภาพที่มีการปฏิสัมพันธ์ (Interacting Personality) หมายถึง ครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คน มาอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงของสภาพต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นอยู่ และกำลังกระทำอยู่ซึ่งแต่ละคนก็ยังถือว่า มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ครอบครัวจึงได้รับผลกระทบจากสมาชิกทั้งในปัจจุบันและอนาคต การปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีลักษณะการโต้กลับไปกลับมา และมีกฎควบคุมชีวิตครอบครัวอยู่ ทั้งที่เป็นสากล ยอมรับกันทั่วไปในทุกสังคม กฎที่ถือปฏิบัติเฉพาะครอบครัวกฎเหล่านี้แม้ว่าเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นแต่สามารถสังเกตรูปแบบได้จากการวิเคราะห์วิธีการ เมื่อสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การทำความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวชี้นำ และบังคับให้สมาชิกในครอบครัวมีการตอบสนอง

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัว

2.1 ระบบครอบครัวและการทำหน้าที่ครอบครัว

2.1.1 ความหมาย/คำนิยาม ของครอบครัวและระบบครอบครัว

ครอบครัว จัดเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่อันดับแรกของมนุษย์ เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในบรรดาสถาบันทางสังคมทั้งหลาย โดยมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่ง

ต่อมนุษย์ทุกคนนับตั้งแต่เกิด เจริญเติบโต จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ปัจจุบันได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวมากขึ้น มีการมองบริบท (Individual in his context) นอกเหนือจากการเคยมองเฉพาะบุคคล จึงช่วยให้เข้าใจบุคคลได้อย่างแท้จริง เนื่องจากบริบทที่สำคัญของบุคคล คือครอบครัว (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2541:1) นอกจากนี้สำนักงานสำมะโนประชากรของสหรัฐอเมริกา (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2541:2 อ้างจาก The U.S. Bureau of the Census, 1988) ได้ให้คำนิยามว่าครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่เกี่ยวข้องกัน โดยการเกิด การแต่งงาน หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรมและอาศัยอยู่ร่วมกันในครัวเรือนหนึ่ง รวมถึงผู้ที่ไม่แต่งงาน แต่งงานแล้วแต่ไม่มีลูก แต่งงานแล้วหย่าร้างหรือตายจากกันซึ่งเป็นครอบครัวที่มีลักษณะหลากหลาย สำหรับประเทศไทย คณะอนุกรรมการด้านครอบครัวในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ได้จัดประชุมสมัชชาแห่งชาติเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ให้คำนิยามของครอบครัวไว้ว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพัน พึ่งพิงกันทางสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายและทางโลหิต หรืออาจกล่าวได้ว่า ครอบครัว หมายถึง การที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับฉันท์สามีภรรยา มีความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งงานและหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการเงิน อาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกัน และเมื่อมีบุตรธิดามากกว่าหนึ่งคน บิดามารดาก็ต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้บทบาทหน้าที่การเป็นพี่น้อง ให้รู้จักแบ่งปันดูแลช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน และบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นข้อยกเว้นบางประการจากที่กล่าวมา ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ต้องมีฐานแห่งความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน พึ่งพิงเป็นสายใยในการดำเนินชีวิตร่วมกัน และรูปแบบของครอบครัวเป็นครอบครัวในอนาคตจะมีความหลากหลายไม่ได้ จำกัดอยู่เฉพาะครอบครัวเดียว ครอบครัวขยาย ครอบครัวกลุ่มหรืออื่น ๆ ดังที่เป็นมาในอดีต สมาชิกของครอบครัวปกติจะอยู่ร่วมกัน มีภาระและพันธะ ต่อกัน มีสิทธิและหน้าที่ที่ต้องกระทำต่อกัน ช่วยกันในเชิงร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีสิทธิในการเป็นพ่อแม่ก็คือ ได้รับความนับถือเชื่อฟังจากลูก มีสิทธิในตัวลูกก็คือ ได้รับการเลี้ยงดู ปกป้องให้เติบโต มีสิทธิในการสืบทอดทรัพย์สิน ลูกมีหน้าที่คือ ให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านกับพ่อแม่ เลี้ยงดูตอบแทนเมื่อพ่อแม่ชราภาพและช่วยตัวเองไม่ได้ ต่อมาครอบครัวถูกกระทบด้วยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ แนวโน้มด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ สงคราม สภาวการณ์ว่างงาน การอพยพย้ายถิ่นการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่กระบวนการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมและการขยายตัวของชุมชนเมือง การแสวงหาความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ครอบครัวระบบใหม่และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม

2.1.2 ลักษณะครอบครัว

ตารางที่ 1 ลักษณะครอบครัวแบบต่าง ๆ สรุปแยกประเภทโดยพิจารณาจากโครงสร้างและองค์ประกอบ ดังนี้

ประเภทครอบครัว	ลักษณะองค์ประกอบครอบครัว
1. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)	ประกอบด้วย สามี ภรรยาและลูก
2.ครอบครัวขยาย (Extended Family)	ประกอบด้วยสามี ภรรยาและลูกรวมทั้งปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา และอาจมีญาติฝ่ายสามีและภรรยาอาศัยอยู่ร่วมกัน
3. ครอบครัวผสม (Blended Family)	ประกอบด้วยสามี ภรรยา และลูก ซึ่งเกิดจากการแต่งงานครั้งก่อนของสามีหรือของภรรยาหรือของทั้งสองฝ่าย
4. ครอบครัวไม่ผ่านพิธีสมรส (Common Law Family)	ประกอบด้วยผู้หญิงหรือผู้ชายที่อยู่กับฉันท์สามีและภรรยาถึงแม้ว่าทั้งสองไม่ได้ผ่านพิธีแต่งงานอย่างเป็นทางการและไม่ได้จดทะเบียนรับรองลูกและปฏิบัติต่อลูกตามกฎหมาย
5. ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว (Single-Parent Family)	ประกอบด้วยพ่อหรือแม่ทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวเพียงคนเดียวอาจจะเกิดจากสามีหรือภรรยาตายจากไปหรือหย่าร้างหรือถูกทอดทิ้งไป
6. ครอบครัวแบบประชาคม (Commune Family)	ประกอบด้วยครอบครัวหลายหลายครอบครัวอาศัยอยู่ด้วยกัน แบ่งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกสมาคมร่วมกันเป็นเจ้าของทรัพย์สินและรายได้ ครอบครัว ลักษณะนี้บางครอบครัวอาจไม่ได้ยึดถือประเภทผัวเดียวเมียเดียวก็ได้
7.ครอบครัวต่อเนื่อง (Serial Family)	ประกอบด้วยผู้หญิงหรือผู้ชายแต่งงานมาแล้วหลาย ๆครั้งต่อเนื่องกันทั้งคู่เคยมีสามีหรือภรรยามาแล้วหลายคน และแต่ละช่วงเวลาที่อยู่กินกับสามีหรือภรรยาแต่ละคนในอดีตจนถึงปัจจุบันจะอยู่ด้วยกันแบบครอบครัวเดี่ยวทุกครั้ง

ประเภทครอบครัว	ลักษณะองค์ประกอบครอบครัว
8.ครอบครัวประกอบ (Composite Family)	ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวตั้งแต่สองครอบครัวมากกว่าเป็นการอยู่กินแบบผู้ชายคนเดียวมีภรรยาหลายคน (Polygyny)หรือผู้หญิงคนเดียวมีสามีหลายคนอาศัยอยู่ภายใต้ชายคาเดียวกัน (Polyandry)
9. ครอบครัวที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมาย (Co habilitation)	ครอบครัวลักษณะนี้เกิดจากการที่ผู้หญิงและผู้ชายตกลงที่จะอยู่กินใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่แต่งงานและแต่ละคนไม่มีพันธะผูกพันกันทางกฎหมาย

ดังนั้น จะเห็นว่าธรรมชาติที่แท้จริงลักษณะความป็นอยู่ของครอบครัวนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไม่อยู่นิ่ง บางครั้งการเปลี่ยงแปลงอาจจะเกิดขึ้นเพราะความกดดันทางเศรษฐกิจหรือสังคม ทัศนคติและค่านิยม บางครั้งอาจถูกกำหนดโดยนโยบายรัฐบาล บางครั้งเป็นผลกระทบมาจากการย้ายถิ่นฐานการหางานทำหรือแม้กระทั่งสงครามหรือภัยธรรมชาติ

2.1.3 ระบบครอบครัว

ระบบครอบครัว (Family System) ประกอบด้วยหลายระบบย่อย คือ ระบบย่อยแห่งบุคคล (Individual Subsystem) ระบบย่อยสามีภรรยา (Spousal Subsystem) ของพ่อแม่ (Parental Subsystem) และพี่น้อง (Sibling Subsystem) ส่วนระบบใหญ่ที่ครอบคลุมระบบครอบครัวอีกทีนั้น ได้แก่ ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามลำดับ

ครอบครัวเป็นระบบที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลเข้าด้วยกัน เกิดเป็นระบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากลักษณะของบุคคล และลักษณะนี้ก็ไม่ใช่การรวมตัวของหลายบุคลิกภาพเข้าด้วยกัน ตัวอย่างของสิ่งที่เกิดเฉพาะครอบครัว เช่น การเข้าพวกกัน (Coalition) เมื่อบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเกิดความขัดแย้งกันก็จะเกิดการเข้าพวกกันขึ้นมา แม่เข้ากับลูกเพื่อต้านพ่อเป็นต้น เมื่อหน่วยหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงก็จะทำให้เกิดความเครียดในระบบชั้นและมีผลทำให้หน่วยย่อยอื่น ๆ และระบบทั้งระบบมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยและการเปลี่ยนแปลงในระบบรวมก็จะมีผลต่อระบบหน่วยย่อย แต่ละหน่วยเช่นกัน

2.1.4 คุณสมบัติของระบบครอบครัว

เมื่อพิจารณาระบบครอบครัวจะพบว่า ครอบครัวมีคุณสมบัติของระบบทางชีวภาพ ดังที่กล่าวมาอย่างครบถ้วน (กรมสุขภาพจิต, 2542 : 17 อ้างจาก Minuchin, 1974) นั้นคือ

2.1.4.1 ครอบครัวเป็นระบบเปิดทางสังคมและวัฒนธรรม (Open Socio-Cultural System) ระบบครอบครัวที่ปกติ จะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและสื่อสารกับระบบภายนอกอยู่เสมอ นอกจากนี้ ระบบครอบครัวยังได้รับแรงกระทบจากภายนอกตลอดเวลา เช่น ค่านิยมจากโรงเรียน ที่ทำงาน และระบบ เศรษฐกิจ ของประเทศ เป็นต้น

2.1.4.2 ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ตลอดเวลา และจะมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านจากวงจรชีวิตตอนหนึ่งไปยังอีกตอนหนึ่ง เช่น จากครอบครัวที่เพิ่งแต่งงานไปสู่ครอบครัวที่มีลูกเล็ก ครอบครัวที่วัยรุ่น และครอบครัวที่ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ควรแยกเรือนออกไปในที่สุด

2.1.4.3 ครอบครัวมีการจัดระบบภายใน เพื่อในครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง สมดุลมีความต่อเนื่อง (Continuity)

2.1.4.4 ครอบครัวมีการสื่อสาร ทั้งระหว่างระบบย่อยภายในครอบครัวเองและกับระบบภายนอก

2.1.4.5 ครอบครัวที่มีกฎที่สมาชิกต้องถือปฏิบัติ กฎจะควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและการปฏิบัติหน้าที่ภายในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ เพื่อความคงอยู่ดังข้อที่ 3 นอกจากนี้ในวงจรชีวิตแต่ละตอนครอบครัวจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎเหล่านี้ให้เหมาะสมอยู่เสมอ

2.1.4.6 ครอบครัวมีขอบเขต ทั้งระหว่างบุคคลในครอบครัวด้วยกันเองและระหว่างครอบครัวกับระบบภายนอกอื่น ๆ ถ้าขอบเขตไม่ชัดเจนหรือสับสน ก็จะส่งผลกระทบถึงเสถียรภาพและพัฒนาการครอบครัวได้

2.1.5 กฎแห่งระบบครอบครัว

ระบบจะดำรงอยู่ได้ต้องมีวิถีปฏิบัติที่เป็นรูปแบบแน่นอน หรือที่เรียกว่า “กฎ” คอยควบคุมอยู่ โดยเฉพาะกฎแห่งโครงสร้างและกฎแห่งหน้าที่ ครอบครัวก็เช่นกัน เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันก็ต้องมีการกำหนดกฎขึ้นมา อาจเป็นการกำหนดโดยชัดเจน (Explicit Rule) มีการปรึกษาพูดคุยกันว่าในบ้านควรมีกฎอะไรบ้าง เช่น พ่อแม่วางกฎว่า ลูกจะต้องกลับบ้านทันทีหลังเลิกเรียน เป็นต้น แต่กฎส่วนใหญ่ในครอบครัวไม่มีการกำหนดชัดเจน (Implicit Rule) คือไม่มีการพูดคุยตกลงกัน แต่เป็นที่เข้าใจและยอมรับกันโดยปริยาย เช่น กฎที่ว่า ลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ หรือความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างพ่อกับลูกเป็นสิ่งที่ต้องห้าม ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีวิถีปฏิบัติที่เป็นรูปแบบแน่นอน แม้ในครอบครัวที่มีปัญหายุ่งเหยิงก็จะมีวิถีปฏิบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะ วิถีปฏิบัติหรือกฎเหล่านี้มีขึ้นเพื่อควบคุมให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นไปในขอบเขตหนึ่งและไม่ให้เกินเลยไปกว่านั้น จนทำให้ครอบครัวเสียสมดุลได้ กฎต่าง ๆ ภายในครอบครัวจะต้องมีความยืดหยุ่น และเปลี่ยนไปตามพัฒนาการแต่ละระยะ ปัญหาจะเกิดขึ้น

เมื่อครอบครัวไม่มีความยืดหยุ่นเพียงพอ ไม่ยอมปรับเปลี่ยนกฎให้เหมาะสมกับสภาวะและกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป

2.1.6 การทำหน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวจะดำรงหรือพัฒนาการได้อย่างเหมาะสมและปกติสุขมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แนวคิดที่อธิบายการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ที่จะกล่าวถึงในนี้คือ แนวคิดแบบ Mc Master Model ของ แอพเสตน และคณะ (กรมสุขภาพจิต, 2542 : 19 อ้างจาก Epstein, et at, 1982)

การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว Mc Master Model of Family Functioning (MMFF) ตาม MMFF ครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยอันได้แก่ สมาชิกแต่ละคน (Individual Subsystem) คู่สมรส (Spousal Subsystem) และพี่น้อง (Sibling Subsystem) ที่ไม่เหมาะสมก็จะเกิดปัญหา MMFF แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.6.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัว ดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีทักษะการแก้ปัญหาแตกต่างกัน บางครอบครัวจะแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับวัตถุได้หมด แต่อาจแก้ปัญหาทางอารมณ์ ได้ ลำบากครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ จะแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ปัญหาที่มีมักเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ไม่ใช่ปัญหา เรื้อรังที่แก้ไม่ได้เสียที ในทางตรงข้าม ครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ มักแก้ปัญหาอย่างไม่เป็นระบบ ไม่เสร็จสิ้นไปเป็นเรื่อง ๆ และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในที่สุด

2.1.6.2 การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงข้อมูลระหว่างกันและกัน การสื่อสารมีสองแบบคือ การสื่อสารโดยใช้คำพูด (Verbal Communication) และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Communication) MMFF จะเน้นการสื่อสารแบบแรก เนื่องจากสามารถวัดได้ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตามการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดนั้น แม้เนื้อหาจะไม่เด่นชัด แต่เป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญโดยจะแสดงออกมาทางระดับเสียง คำพูดที่เลือกใช้สีหน้าแววตา การประสานสายตาและท่าทาง เป็นต้น เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุและการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดีก็มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ

ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะสื่อสาร ได้ชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเท่าใด ครอบครัวก็จะทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่านั้น ผู้ที่สื่อสารอย่างคลุมเครือและอ้อมค้อม จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสื่อกลับมาแบบเดียวกัน

ในครอบครัวปกติความสามารถในการสื่อสารแต่ละด้านจะแตกต่างกันไป บางครอบครัวการสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาที่ขัดแย้งกันอาจไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมายแต่ก็จะเป็นอยู่ช่วงสั้น ๆ และไม่ทำให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

2.1.6.3 บทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันและกันซ้ำ ๆ เป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้านเช่นเดียวกับการสื่อสาร คือ บทบาทพื้นฐานและบทบาทอื่น ๆ

2.1.6.3.1 บทบาทพื้นฐาน หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำให้ครบถ้วนเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข นั้นคือ การจัดหาปัจจัยสี่ให้แก่สมาชิก การฟูมฟักเลี้ยงดูและให้การประคับประคองสนับสนุนแก่สมาชิก การตอบสนองความต้องการทางเพศในระหว่างคู่สมรสการช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้สมาชิก

2.1.6.3.2 บทบาทอื่น ๆ หมายถึง บทบาทเฉพาะของแต่ละครอบครัว จึงอาจเป็นได้ทั้งบทบาทที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น ลูกชายที่เรียนเก่งและได้รับทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ บทบาทของลูกชายก็นำชื่อเสียงเกียรติยศมาสู่ครอบครัว

การประเมินว่าบทบาทในครอบครัวเป็นไปได้ดีหรือไม่จะต้องพิจารณา 2 ด้าน คือ

(1) การมอบหมายหมายหน้าที่ตามบทบาท (Role Allocation) หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบในหน้าที่บางประการให้สมาชิก การมอบหมายนี้อาจทำโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีการมอบหมายหน้าที่ที่จำเป็นทุกด้านอย่างชัดเจนให้กับบุคคลที่เหมาะสม แต่ครอบครัวที่มีปัญหาจะมีการมอบหมายหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม

(2) การดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในบทบาท (Role Accountability) หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวดูแลให้สมาชิก รับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ครบถ้วนหรือของตนนั้น คือ ครอบครัวต้องมีวิธีตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่ เช่น พ่อตรวจสอบว่าลูกทำงานตามที่มอบหมายหรือไม่และถ้าไม่ทำจะมีบทลงโทษอย่างไร

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกคนหนึ่ง จะต้องสอดคล้องกับของคนอื่นด้วยภารกิจในครอบครัวจะดำเนินไปได้ก็ต่อเมื่อมีการมอบหมายหน้าที่อย่างเหมาะสม และมีระบบควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน

2.1.6.4 การตอบสนองต่ออารมณ์ (Affective Responsiveness) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีทั้งอารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อารมณ์รัก เป็นสุข และอารมณ์ในภาวะวิกฤติ เช่น กลัว โกรธ เป็นต้น ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะแสดงอารมณ์ เช่น แสดงออกมาน้อยเกินไป บางครอบครัวแสดงออกเฉพาะอารมณ์เชิงบวกแต่ไม่สามารถแสดงอารมณ์เชิงลบได้ เช่น ภรรยาไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธต่อสามีได้ เพราะกลัวสามีจะไม่

พอใจ หรือลูกไม่สามารถเล่าความรู้สึกเศร้าและคิดถึงพ่อที่เสียชีวิตไปเพราะเกรงจะสะเทือนใจแม่ สมาชิกที่เติบโตมาในครอบครัวแบบนี้จะแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างจำกัดและมีปัญหาบุคลิกภาพ

2.1.6.5 ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกันรวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าซึ่งของกันและกันความผูกพันทางอารมณ์มีหลายระดับ คือ

2.1.6.5.1 ปราศจากความผูกพัน สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีกันเลย การเป็นครอบครัวมีความหมายเพียงการมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันเท่านั้น

2.1.6.5.2 ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก สมาชิกมีความสนใจต่อกันเพียงเล็กน้อย โดยปราศจากความลึกซึ้งทางอารมณ์และความห่วงใยด้วยน้ำใสใจจริง ความสนใจในความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งแทบไม่มีเลย หรือถ้ามีก็เป็นไปเพราะความอยากรู้อยากเห็น อยากควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นไปทางหน้าที่ เช่น ต้องการแสดงความห่วงใยยามที่น้องเจ็บป่วย เป็นต้น

2.1.6.5.3 ผูกพันเพื่อตนเองความสนใจอีกฝ่ายหนึ่งเป็นไปเพื่อตนเอง เพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้ตนเองไม่ใช่ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างจริงใจ

2.1.6.5.4 ผูกพันอย่างมีความเข้าอกเข้าใจความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการอีกฝ่ายหนึ่ง ความผูกพันแบบนี้มีความเหมาะสมที่สุดเพราะจะสามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์อีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

2.1.6.5.5 ผูกพันมากเกินไป ความผูกพันเป็นไปอย่างป้องกันหรือจุ้นจ้านเกินไปจนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความแป็นส่วนตัว

2.1.6.5.6 ผูกพันจนเหมือนเป็นบุคคลเดียวกันเป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนกระทั่งเหมือนกับทั้งคู่เป็นบุคคลเดียวกัน และขอบเขตส่วนตัวของแต่ละคน (Personal Boundary) นั้นไม่ชัดเจนหรือแทบไม่มีเลย

2.1.6.6 การควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกการควบคุมพฤติกรรมเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสมไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นพฤติกรรมที่จำเป็นต้องมีการควบคุมแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.6.6.1 พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน นอน ขับถ่าย ความต้องการทางเพศและความก้าวร้าว เป็นต้น

2.1.6.6.2 พฤติกรรมทางสังคม เช่น การคบเพื่อนฝูง หรือเป็นสมาชิกในชมรม เป็นต้น

2.1.6.6.3 พฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือทรัพย์สิน

2.1.6.6.4 การรักษาระเบียบวินัยภายในครอบครัว

โกลเด็นเบอร์กและโกลเดอเบอร์ก (เมธินินทร์ ภิณญูชน, 2539 : 8 อ้างจาก Goldenberg & Golderberg, 1980) ได้จำแนกระดับความมีประสิทธิภาพของครอบครัว (Family Functioning) ออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวที่หน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพระดับสูงมาก (Optimally Functional Families) บางครั้งอาจจะเรียกให้อีกอย่างหนึ่งว่าครอบครัวที่สมบูรณ์ (Healthy Family) จะมีลักษณะเด่น ๆ หลายประการ การแสดงออกถึงความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน เปิดเผย เห็นอกเห็นใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนจะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าความคิดเห็นของตัวเองมีความสำคัญและในทำนองเดียวกันก็เห็นคุณค่าและความสำคัญของสมาชิกของคนอื่น ๆ ดังนั้นจึงไม่มีลักษณะที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวมีอำนาจทางความคิดเหนือผู้อื่น หรือเผด็จการ สมาชิกครอบครัวมีความเป็นอิสระที่จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของคนอื่น ๆ แม้กระทั้งบางครั้งอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งก็ตามทุกคนในครอบครัวสามารถ ที่จะริเริ่มและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ บทบาทของพ่อแม่ในครอบครัวแบบนี้จะไม่เป็นแบบเผด็จการ การแสดงความคิดเห็นและการต่อรองของลูก ๆ ถือเป็นเรื่องปกติ ดังนั้น จึงไม่เกิดบรรยากาศในลักษณะของการเอาชนะกันระหว่างพ่อแม่และลูก ๆ ในครอบครัวแบบนี้สมาชิกในครอบครัวจะมีความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) เคารพในความแตกต่างของผู้อื่นและขอบเขต (Boundary) ของความเป็นเอกัตบุคคลมีความชัดเจนหากมีการสูญเสียหรือต้องแยกย้ายจากกัน สมาชิกในครอบครัวก็สามารถปรับตัวได้อย่างสมเหตุสมผล สามารถยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่าง ๆในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม เช่น การแก่ชรา การตายที่เกิดขึ้น จะเห็นว่าครอบครัวที่ทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงจะมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผย มีอารมณ์ขัน มีบรรยากาศที่อ่อนโยน อบอุ่น และเต็มไปด้วยความหวัง และครอบครัวที่มีลักษณะเช่นนี้จะพัฒนาหล่อหลอมเด็กให้เป็นคนมีความสามารถ และปรับตัวได้ดี นอกจากนั้น เมื่อเขาเหล่านั้นโตขึ้นและมีสัมพันธภาพกับบุคคลภายนอกกว้างขวางขึ้น เขาก็สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

กลุ่ม 2 ครอบครัวที่หน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพระดับปานกลาง (Moderately Dysfunctional Families) ครอบครัวลักษณะที่ 2 นี้ หน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำกว่าครอบครัวแบบแรก ครอบครัวแบบนี้มักจะพบกับปัญหาและความลำบากในการทำหน้าที่โดยปกติของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวแบบนี้มีปัญหาไม่รุนแรงมากนัก เมื่อเทียบกับเด็กที่มาจากครอบครัวแบบที่ 3 ซึ่งบีเวอรส์ กล่าวว่า มักจะพบครอบครัวลักษณะนี้จำนวนมากที่สุดในสังคมเมื่อเทียบกับครอบครัวที่มีหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดกับต่ำสุด บีเวอรส์ อธิบายถึง

ครอบครัวที่มีหน้าที่ของครอบครัวในระดับปานกลางว่าส่วนใหญ่มีลักษณะที่บทบาทและขอบข่ายของพ่อแม่และลูกไม่ชัดเจน ไม่คงที่ การปกครองและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของครอบครัวคลุมเครือ ซึ่งเกิดจากการใช้คำว่า ควรจะ (should) และน่าจะ (ought) จึงทำให้เป็นการยากที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของครอบครัวได้อย่างถูกต้องทุกประการ การปกครองมักใช้การขู่ให้กลัวแทนที่จะเป็นการต่อรองกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว แต่ละคนพยายามหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อความรู้สึกความคิดและการกระทำ ตลอดจนไม่ยอมรับกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัว ตัวอย่างเช่น แม่ทำตัวแข่งกับลูกสาววัยรุ่นเพื่อจะดูว่าใครมีเสน่ห์มากกว่ากัน การแข่งขันและความขัดแย้งที่มีอยู่เป็นนัย ๆ และความขัดข้องใจถือเป็นเรื่องปกติละเกิดขึ้นประจำในการเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัว เด็กที่เจริญเติบโตมาจากครอบครัวแบบนี้ มักจะมีทัศนคติและความคิดเห็นแคบและจำกัด ตัวอย่างเช่น จะมีทัศนะว่าผู้ชายต้องเข้มแข็ง แข็งแรง เป็นฝ่ายรุกเป็นฝ่ายกระทำ เป็นที่พึ่งและประสบความสำเร็จในเรื่องการหาเงิน ไม่ต้องสนใจเรื่องความรู้สึกและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันผู้หญิง คือ เพศที่อ่อนแอ มีอารมณ์อ่อนไหวเอื้ออาทรผู้อื่น และเป็นฝ่ายที่พึ่งพาบุคคลอื่น ทัศนะเกี่ยวกับบทบาท ของเพศลักษณะนี้ผนวกกับความเชื่อเกี่ยวกับครอบครัวที่ผิด ๆ ไม่ช่วยให้สมาชิกของครอบครัวพัฒนาและปรับตัวที่จะเกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เมธินินทร์ ภิญญชน, 2539 : 10 อ้างอิงจาก Beavers, 1977) เมื่อถึงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวลักษณะที่ 2 นี้เข้าสู่วัยรุ่น และจะต้องแยกออกจากครอบครัวไปเพื่อการศึกษาหรือการงาน จะเกิดปัญหาใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเรียกว่า การยึดติดกับครอบครัวมากเกินไป (Centripetal Style) วัยรุ่นจะประสบความตึงเครียดที่จะต้องแยกจากครอบครัวที่เรียนรู้ที่จะเป็นตัวของตัวเองเพราะความคุ้นเคยที่ตนเองได้รับจากครอบครัว ครอบครัวเคยเป็นแหล่งที่ให้ทุกอย่างที่ตนเองต้องการ การแยกออกมาเป็นอิสระมาติดต่อกับโลกภายนอกลำพังตัวเองเป็นความน่ากลัวและยากลำบาก ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอาการทางประสาท (Neurotic) ในบุคลิกภาพของวัยรุ่นที่อยู่ในสภาพอย่างนี้ได้ ลักษณะที่ 2 เรียกว่า การยึดติดกับสังคมภายนอกมากเกินไป (Centrifugal Style) วัยรุ่นที่อยู่ในสภาพการณ์นี้จะพบว่าแหล่งที่มาชดเชยสิ่งที่ตนเองไม่ได้รับในครอบครัว คือ สังคมภายนอก ดังนั้น สมาชิกครอบครัวลักษณะนี้ก็จะห่างเหินจากครอบครัว ไม่รับรู้ความขัดแย้งของครอบครัว มองหาเพื่อนเป็นแหล่งบรรเทาทุกข์แทนที่จะเป็นการเหนี่ยวรั้ง ผูกรัดเด็กเอาไว้กับครอบครัวแบบครอบครัวลักษณะแรก ครอบครัวลักษณะที่ 2 นี้จะดูเหมือนกับขับไล่เด็กให้ออกจากบ้านไปก่อนที่จะถึงวัยอันสมควรหรือมีวุฒิภาวะพอที่จะดูแลตัวเองได้สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นกับคนภายนอกก็อาจมีลักษณะผิวเผินและนำไปซึ่งการมีปัญหาทางพฤติกรรมได้

กลุ่มที่ 3 ครอบครัวที่มีหน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก(Severely Dysfunctional Families) ในทฤษฎีระบบครอบครัวที่มีหน้าที่บกพร่องมากที่สุดหรือประสิทธิภาพต่ำที่สุดว่าเป็นระบบปิด (Closed Systems) เพราะมีการติดต่อกับโลกภายนอกน้อยมาก ขอบข่าย

และบทบาทของสมาชิกในครอบครัวก็ยุ่งเหยิงไม่เป็นระเบียบ บรรยากาศของครอบครัวก็ขาดความยืดหยุ่น ครอบครัวประเภทนี้ผนวกกับสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว 2 ลักษณะที่กล่าวแล้วคือลักษณะการยึดติดกับครอบครัวมากเกินไป (Centripetal Style) และลักษณะการยึดติดเกี่ยวสังคมภายนอกมากเกินไป (Centrifugal Style) จะส่งผลทางลบของสมาชิกในครอบครัวอย่างมากดังต่อไปนี้

(1) ครอบครัวที่หน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพระดับต่ำที่สุด (Severely Dysfunctional Families) และลักษณะการยึดติดกับครอบครัวมากเกินไป (Centripetal Style) จะทำให้เด็กที่เติบโตมาในสภาพเช่นนี้ มีแนวโน้มที่จะเป็นจิตเภทแบบ Process Schizophrenia สูงมากซึ่งจะมีอาการแยกตัวจากสังคม ขาดการรับรู้และตอบสนองทางอารมณ์กับผู้อื่นตั้งแต่ยังเป็นเด็กและ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงการติดต่อกับสังคม ขอบข่ายและบทบาทของพ่อแม่มีน้อยมาก การเรียนรู้เกี่ยวกับการ เป็นผู้นำจึงขาดหายไป ไม่รู้ว่าใครปกครองใคร ไม่รู้ว่าใครเป็นพ่อแม่ใครเป็นลูก บรรยากาศภายในครอบครัวเช่นนี้ไม่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous) ครอบครัวลักษณะนี้ นิยามความใกล้ชิดภายในครอบครัว (Family Closeness) ว่าคือการที่สมาชิกในครอบครัวคิดเหมือนกันและ รู้สึกเหมือนกัน จึงไม่มีการส่งเสริมให้แต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น เด็กจึงไม่สามารถพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตัว และไม่สามารถเข้าใจว่า บทบาทและขอบข่ายของตนเองแตกต่างไปจากสมาชิกครอบครัวอื่น ๆ อย่างไร ในขณะเดียวกันการที่ครอบครัวมีลักษณะที่เป็นระบบที่ปิด (Closed Systems) ก็ยิ่งทำให้ครอบครัวไม่มีสัมพันธภาพกับสังคมภายนอก การสื่อสารภายในครอบครัวก็ไม่ดี สับสน การต่อรองระหว่างสมาชิกในครอบครัวก็ไม่มี ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ไม่มีการยอมรับว่าครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง เพราะเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างและทุกคนในครอบครัวคงที่เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

(2) ครอบครัวที่หน้าที่ของครอบครัวมีประสิทธิภาพระดับต่ำที่สุด (Severely Dysfunctional Families) และมีลักษณะการยึดติดกับสังคมภายนอกมากเกินไป (Centrifugal Style) จะทำหน้าที่ เติบโตมาจากการเลี้ยงดูแบบนี้มีแนวโน้มที่จะพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคม ใจดำขาดความรับผิดชอบ เข้าข้างตัวเอง หุนหันพลันแล่น ถึงจะได้รับการลงโทษก็มักไม่ดีขึ้นโหดเหี้ยมและไม่ละอาย อาชญากรส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะนี้ บรรยากาศในครอบครัวประเภทนี้มักจะมีการไม่ลงรอยกัน บาดหมางใจกันอย่างเปิดเผยและท้าท้ายกัน เพราะความไม่มั่นคงของครอบครัว ไม่มีใครในครอบครัว รู้บทบาท ขอบข่าย และหน้าที่ของตัวเองอย่างชัดเจนแม้กระทั่ง พ่อแม่ การเป็นผู้นำเปลี่ยนได้ทุกนาที การทะเลาะวิวาท การตำหนิติเตียน การขู่ ทำให้เกิดความสับสน ยุ่งเหยิงและความไม่เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ในการสื่อสาร มักพูดจากันคนละเรื่อง เด็กในครอบครัวแบบนี้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคม ทำผิดกฎหมาย

2.1.7 วัฏจักรของครอบครัว (Family Life Cycle)

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2540 : 21-23) ได้แบ่งวัฏจักรครอบครัวเป็น 3 ขั้นตอน คือ

2.1.7.1 ครอบครัวเริ่มต้น ในระยะนี้เป็นระยะเริ่มชีวิตคู่ของคู่สมรส เป็นระยะสร้างเนื้อสร้างตัว หรือเริ่มความเป็นครอบครัวใหม่ ในระยะนี้เมื่อปรับตัวเข้ากันได้ทั้งสองฝ่ายจึงคิดวางแผนมีลูก แต่คู่สมรสไม่ควรคาดหวังว่าลูกจะเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในครอบครัวได้

2.1.7.2 ครอบครัวขยาย เริ่มตั้งแต่คู่สมรสมีบุตรเกินกว่า 1 คน ในระยะนี้คู่สมรสจะพบปัญหาเกี่ยวกับบุตรมาก โดยเฉพาะบุตรที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ มีความแปรปรวนทางอารมณ์ แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นวัยที่ผ่านการอบรมเรียนรู้ กฎเกณฑ์ของสังคมมาพอสมควร ผู้ปกครองสามารถให้ความเข้าใจและให้อิสระทางความคิดบ้าง แต่คอยระแวดระวังไม่ให้ออกนอกกฎเกณฑ์ทางสังคมมากนัก หากพ่อแม่สามารถประคับประคองให้เดินไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตต่อไป

2.1.7.3 ครอบครัวหดตัว หรือครอบครัวเสื่อมโทรม เริ่มตั้งแต่บุตรเติบโตเป็นผู้ใหญ่อาจมีครอบครัวใหม่ แล้วแยกตัวออกไป หรือใช้ชีวิตอยู่กับหน้าที่การงาน ช่วงนี้ครอบครัวของพ่อแม่จะเริ่มว้าเหว่ เมื่อไม่มีลูกหลานอยู่ใกล้ชิด

2.1.8 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ และลูก

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของมนุษย์ตั้งแต่กำเนิดชีวิตมา จัดเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาแรกเริ่มของเด็กและวัยต่อ ๆ มาด้วย เพราะหน้าที่ของครอบครัวนั้น นอกจากการอบรมเลี้ยงดูบุตร ยังมีหน้าที่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ครอบครัว จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีผลทำให้ บทบาทของพ่อแม่ในสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งพ่อและแม่มีความจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้มีเวลาแก่กันน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่แน่นแฟ้น มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุในสังคมมีมากขึ้นเป็นลำดับ ได้ดึงดูดให้เยาวชน ก้าวสู่โลกภายนอกมากกว่าการอยู่กับบ้าน จึงทำให้โรงเรียน ชุมชน และ สื่อ มวลชนได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน มากกว่าสถาบันครอบครัว ซึ่งควรจะเป็นแหล่งให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ มากที่สุด เพราะครอบครัวเป็นแหล่งที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าใคร ๆ (ศรีภัทรา จาริยวงศ์, 2539 : 41-42)

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2540 : 5) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทจำลองและรูปแบบทางเพศว่า ความรู้ ความเข้าใจทางเพศของคนเรานั้นจะถูกต้องหรือไม่ บิดามารดาเป็นผู้ให้ กลุ่มที่สนใจแนวคิดด้านจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์เชื่อว่า หญิงมักลอกเลียนแบบพฤติกรรม

ของมารดา และชายลอกเลียนแบบจากบิดา อย่างไรก็ตามเด็กจะสร้างบทบาทจำลองแบบอัตโนมัติภายหลังจากได้เก็บความคิดและรูปแบบของบิดา มารดาไว้แล้ว และเมื่อเด็กได้เรียนรู้เรื่องเพศของตนเองชัดเจนแล้ว พฤติกรรมของเด็กจะแกร่งขึ้น เด็กจะสร้างรูปแบบทางเพศได้ตามที่ตนต้องการ แต่ทั้งรูปแบบ จำลองและรูปแบบทางเพศของเด็กยังไม่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางเพศ ปัญหาทางเพศของเยาวชน มักเป็นเพราะครอบครัวให้ความรู้หรือประสบการณ์ทางเพศไม่ถูกต้องเหมาะสม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของวอลเตอร์ มิสเชล (Walter Mischel) อธิบายว่า เด็กเรียนรู้พฤติกรรมการเลียนแบบจากบุคคลรอบ ๆ ตัว โดยเด็กจะเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศ แนวทางของพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างกัน จากพฤติกรรมของผู้ใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมทั้งเพื่อนที่อยู่รอบ ๆตัว แต่รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสำคัญที่สุด คือ รูปแบบพฤติกรรมของพ่อและแม่ ซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้ตั้งแต่วัยต้นของชีวิต และเป็นรูบแบบพฤติกรรมที่มีอำนาจมากที่สุดในชีวิตของเด็ก ซึ่งเด็กส่วนมากจะมีรูปแบบพฤติกรรมของพ่อและแม่ เป็นรูปแบบที่เขาใช้เลียนแบบพฤติกรรมและพัฒนาบทบาท ในการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการสังเกตโลกรอบ ๆตัว หรือจากการกระทำของกระทำของพ่อแม่ที่มีต่อลูกโดยตรง เช่น การเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างลูกสาว กับลูกชาย โดยให้อิสระลูกชายมากกว่าลูกสาว ลูกสาวมีโอกาสออกไปนอกบ้านน้อยกว่าลูกชาย ลักษณะรูปแบบการเล่นที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศเช่น เด็กชายเล่นฟุตบอล จะดูเหมาะสมกับความเป็นชาย ในขณะที่เด็กหญิงเล่นตุ๊กตา (Kaplan & Sedney, 1980 : 185–186 อ้างถึงใน ศุภาศิริ การิกาญจน์, 2541: 19 –20)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเซียร์ (Sears) อธิบายว่า พัฒนาการพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามความคาดหวังของสังคมในเด็กแต่ละวัย แนวคิดของเซียร์ ถือว่า ครอบครัวเป็นบ่อเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทำให้บุคคลได้รับการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลซึ่งอาจรับได้จากการถูกอบรม หรืออาจได้จากการเลียนแบบก็ได้ (พรรณทิพย์, 2538 : 173–189 อ้างถึงใน ศุภาศิริ การิกาญจน์, 2541 : 20) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพาฟลอฟ (วันทนีย์ วะสิกะสิน และคณะ, 2537 : 4 อ้างถึงใน ศุภาศิริ การิกาญจน์, 2541 : 20) กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ก็คือ ความสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมถึงกันได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง การเรียนรู้จะเริ่มต้นเมื่อพ้นจากครรภ์มารดา และจะเริ่มมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่มากขึ้นตามวัยที่สูงขึ้น เช่น การแยกบุคคลิกตามเพศ การเลียนแบบบุคคลิกของพ่อ แม่ และพี่ ๆ ลักษณะการแต่งกาย ลักษณะการเล่นระหว่างเพศ เป็นต้น

จากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อลูกมากที่สุด คือ พ่อและแม่ โดยลูกจะมีการเรียนรู้ การเลียนแบบบทบาททางเพศ การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศของตน

ในสังคม และการมีพฤติกรรมทางเพศจากพ่อและแม่ในการเป็นต้นแบบ หล่อหลอมความรู้สึก นึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูก

2.2 ครอบครัวไทยกับวัยรุ่น (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ, 2541 : 96)

เดิมครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่ มีจำนวนคนในครอบครัวมากและเป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) วัยรุ่นมีความอบอุ่นท่ามกลางคนจำนวนมากและทุกวัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเป็นสายเลือดเดียวกัน วัยรุ่นในสมัยก่อนจึงไม่ค่อยมีโอกาสตัดสินใจเองไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น หากมีความคับข้องใจอยู่บ้างก็จะปรึกษาพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่ให้คำตอบไม่ได้ก็ปรึกษา ปู่ ย่า ตา ยาย ได้ เพราะอยู่รวมกันหรืออยู่ใกล้กันในบริเวณเดียวกัน

ปัจจุบันวัยรุ่นอยู่ในครอบครัวของพ่อแม่ที่สร้างครอบครัวกันได้ง่าย ๆ และรวดเร็ว มักไม่ค่อยรู้ว่าจะทำอย่างไรดีกับครอบครัวและเลี้ยงลูกไม่ค่อยเป็น เสมือนเด็กที่มีเด็ก และเมื่อสภาพครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยเป็นครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพียง 4-6 คน เนื่องด้วยสภาพทางเศรษฐกิจบังคับ หรือความจำเป็นด้านอื่น ๆ ก็ตาม ทั้งพ่อแม่และวัยรุ่นต่างก็เคว้งคว้าง ไม่รู้จะหันไปพึ่งพาปรึกษาผู้ใหญ่ที่เพียบพร้อมด้วยประสบการณ์คนใด เพราะอยู่กันเองแบบ พ่อ แม่ ลูก เมื่อพ่อแม่ ไม่สามารถสร้างความมั่นใจหรือไว้วางใจให้กับวัยรุ่นได้ หรือไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในครอบครัวได้ วัยรุ่นจึงจำเป็นต้องไปหาคำตอบจากคนอื่นในสังคมนอกครอบครัวซึ่งภายนอกครอบครัววัยรุ่นจะได้เพื่อนที่พึ่งพาได้ เพื่อนของวัยรุ่นเป็นทั้ง เพื่อนกิน เพื่อนเที่ยว เพื่อนที่ปรึกษา เพื่อนเรียน และเพื่อนเล่นที่น่าเกรงใจ และไม่อยากขัดใจทั้ง ๆที่บางครั้งต้องฝืนความรู้สึกบ้าง ทั้งนี้เพราะต้องการอยู่เกาะกลุ่มกัน อยู่ไม่แตกแยกเพื่อความสนุกสนานอย่างอิสระเสรี ไม่ต้องระวังเนื้อระวังตัวเหมือนอยู่กับพ่อแม่ในครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่เหมาะสมดังนี้ คือ สมาชิกในครอบครัวสนใจซักถามปัญหาต่าง ๆ เช่น ความสุข-ทุกข์ การเจ็บป่วย ปัจจัย 4 ต่าง ๆ ค่าใช้จ่าย ลักษณะที่อยู่อาศัยของหอพัก การคบพื่อน การทำกิจกรรมกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ผลการเรียน การเลือกสาขาวิชาเรียน การประพฤติปฏิบัติตน ในเรื่องระเบียบวินัย การวางตัว การตรงต่อเวลา การแก้ปัญหาขณะมีปัญหากับพี่ น้องหรือเพื่อน

3. สัมพันธภาพในครอบครัว

สถาบันครอบครัวยังคงเป็นหน่วยเล็ก ๆ ทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด ต่อการกล่อมเกลาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์มีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่น (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2548 : 22) ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมแรกของบุคคลประสบการณ์และความสัมพันธ์ในครอบครัว

เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด การมองโลก การมองตนเอง และการพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนการกำหนดคุณภาพความสัมพันธ์ที่บุคคลจะมีกับผู้อื่นในอนาคตอีกด้วยนอกจากบุคคลจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของครอบครัวแล้ว ตัวบุคคลเองก็มีอิทธิพลต่อครอบครัวด้วยในขณะ เดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นความสัมพันธ์สองทางที่มีการโต้ตอบกันไปมา (Reciprocal Relationship)

สัมพันธภาพอันดีในครอบครัว จะเป็นภูมิคุ้มกันให้สมาชิกทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นพลังอันวิเศษช่วยให้ปัญหาในครอบครัวลดน้อยลง และสังคมที่มั่นคงย่อมมาจากสถาบันครอบครัวที่มั่นคง ปัจจุบันสถาบันครอบครัวเริ่มเสื่อมลง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของครอบครัว ประกอบกับประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ จึงทำให้วิถีชีวิตของสถาบันครอบครัว และตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสถาบันครอบครัว จากครอบครัวขยายที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยในครอบครัวเดียวกัน ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์เหนียวแน่น มีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีผู้อาวุโสอยู่ในครอบครัวเป็นที่ให้ความเคารพนับถือ และเป็นบุคคลที่คอยดูแลเอาใจใส่สมาชิกคอยประสานความสัมพันธ์กันในครอบครัว และคอยเลี้ยงดูบุตรหลานเมื่อพ่อแม่ไปทำงาน โดยมากจะมีเวลาให้แก่กันเมื่อเสร็จจากการทำงาน ก็จะมาทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวและเครือญาติในเวลาหลังเลิกงานตอนเย็น ทำให้เกิดสัมพันธภาพอันดีในครอบครัว วัยรุ่นมีความอบอุ่น ท่ามกลางคนจำนวนมากและทุกวัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเป็นสายเลือดเดียวกัน วัยรุ่นสมัยก่อนจึงไม่ค่อยมีโอกาสตัดสินใจเองไม่ว่ากรณีใด ๆทั้งสิ้น ถ้าหากมีความคับข้องใจก็ปรึกษาพ่อแม่ หรือปู่ย่าตายาย แต่สภาพครอบครัวขยายมีน้อยมากในปัจจุบัน ครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งสมาชิกในครอบครัวมีเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก จึงส่งผลให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง จำนวนสมาชิกในครอบครัวลดลง รวมทั้งจำนวนเครือญาติก็ลดลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง แนวโน้มครอบครัวเดี่ยวจะนำมาซึ่งการสลายตัวของวัฒนธรรม ประเพณี ศีลธรรมที่ครอบครัวเคยยึดถือมาแต่ก่อน เนื่องจากผู้อาวุโสซึ่งเคยทำหน้าที่เป็นผู้ขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ การอบรมสั่งสอนทางสังคม ทั้งเรื่องกิริยามารยาท การขัดเกลาทางจิตใจ รวมไปถึงการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญอาชีพต่าง ๆ และปลูกฝังให้ลูกหลานรู้จักและซาบซึ้งในค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีแนวโน้มจะลดความสำคัญลง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีสมาชิกอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต หากครอบครัวไม่มีเวลาพูดคุยพบปะกัน เกิดความเหินห่าง ความสัมพันธ์ยิ่งเจือจางลง ไม่มีการช่วยเหลือกื้อกูลกัน ให้ความอบอุ่น และเป็นเพื่อนที่ดีสำหรับลูก ไม่มีเวลาที่จะร่วมทำกิจกรรมในครอบครัวได้ เช่น การปลูกต้นไม้ร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน การไปทำบุญร่วมกัน ไม่สะดวกพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระบายความทุกข์ร้อนไว้ได้ในตอนเย็นเมื่อพ่อแม่ไม่สามารถสร้างความมั่นใจ หรือความไว้วางใจให้กับลูกได้หรือไม่สามารถ

สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว จึงจำเป็นที่วัยรุ่นต้องไปหาคำตอบจากคนอื่นในสังคมนอกครอบครัว โดยเฉพาะเพื่อน (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ, 2541 : 96-97) ดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครอง นับเป็นตัวแบบที่สำคัญยิ่งในการปรับตัว ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง ถ้าตัวแบบได้ให้พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับวัยรุ่น จะมีผลทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม (ประทุม แป้นสุวรรณ, 2545 : 71)

4. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่มีความเกี่ยวข้องกันด้านจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธภาพระหว่างพ่อ แม่ กับลูก ซึ่งบาร์มรินด์ (Baumrind Cited in Mussen, 1990 : 147-152 อ้างถึงใน ศุภาศิริ การิกาญจน์, 2541: 47-48) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ใช้เหตุผลกับลูกน้อย มักใช้อำนาจในการอบรมลูก (Power Assertive Discipline) รวมทั้งให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจกับลูกน้อย และมักไม่กระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยเกี่ยวกับการตัดสินใจ หรือกฎเกณฑ์ใด ๆของตนเอง พ่อแม่กลุ่มนี้มักใช้อำนาจอย่างอิสระ พยายามให้ลูกเชื่อฟังตนเสมอ มักวางกฎเกณฑ์ให้ลูก และคาดหวังว่าลูกจะปฏิบัติกฎเกณฑ์นั้น โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ลูกจะต้องเชื่อฟัง และให้ความเคารพนับถือพ่อแม่

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่มีการควบคุมลูกและเรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ เช่นเดียวกับแบบแรกแต่การควบคุมจะมีความยุติธรรมมากกว่า โดยที่พ่อแม่จะมีการสื่อสารที่ดี และมีการสื่อสารที่ชัดเจนกับลูก พ่อแม่จะมีการกระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยอย่างยุติธรรมในการตัดสินใจใด ๆ ของตนเอง รวมทั้งให้เหตุผล ให้คำอธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยพ่อแม่พยายามตอบสนองความต้องการ และความปารถนาของลูกเท่าที่จะเป็นไปได้และอย่างเหมาะสม เคารพในสิทธิและความคิดเห็นของลูก ทำให้ลูกมีความมั่นคงในความคิดของตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ (Indulgent - Permissive) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ให้อิสระกับลูก และมักไม่เรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ หรือควบคุมลูก พ่อแม่จะให้ความรัก ความอบอุ่นและตามใจลูกมาก รวมทั้งการไม่ใช้การควบคุมลูก พ่อแม่จะขาดการอบรมลูก ยอมให้ลูกควบคุมตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พ่อแม่จะมีความอดทนต่อพฤติกรรมของลูกอย่างมาก และไม่ค่อยลงโทษลูก

แนวคิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกของ บาร์มรินด์ สอดคล้องกับ แนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1972 อ้างใน จิราภรณ์, 2538 : 32-33) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่า ตนได้รับความยุติธรรม ผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถ ความคิดเห็นของลูก ให้ความร่วมมือแก่ลูกตามโอกาสอันควร

2. แบบเข้มงวดกวดขัน หรือให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่า ตนไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร พ่อแม่จะเข้มงวดทั้งการกระทำ ความคิดและความเชื่อ ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ หรือควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ คอยคุ้มครองป้องกัน และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

3. แบบปล่อยปละละเลย หรือแบบทอดทิ้ง (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่า ตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำ มักถูกปล่อยให้ให้อะไรตามใจปรารถนาไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก จะมีหลายรูปแบบต่าง ๆกัน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีผลโดยตรงกับบุคลิกภาพ และมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อแม่กับลูก ทำให้เกิดบรรยากาศในครอบครัวมีความแตกต่างกันไป ดังนี้ (วันทนีย์ วะสิกะสินและคณะ, 2540 : 20)

1. บรรยากาศแบบอัตตาธิปไตย คือ ครอบครัวให้สิทธิขาดแก่พ่อ พ่อมีอำนาจสิทธิขาดทุกอย่างภายในบ้าน แม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัว พ่อจะสร้างกฎเกณฑ์ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม แม่มีหน้าที่เป็นแม่บ้าน แต่อาจมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจคู่กับพ่ออยู่บ้าง ลูกถูกปิดกั้นความคิดเห็น พ่อแม่เท่านั้นที่มีสิทธิขาดทุกอย่างในบ้าน ซึ่งอยู่ในรูปแบบผู้ปกครอง การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะ การห้ามปราม การออกคำสั่งแบบเผด็จการ ไม่ชี้แจงเหตุผลส่วนใหญ่พบในครอบครัวแถบเอเชียที่มีบรรยากาศเช่นนี้

ผลก็คือ เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับพ่อแม่ ลูกจะเกิดความรู้สึกว้าเหว่ เป็นความอ่อนแอทางความคิด ขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง บางคนถูกค่านิยมของครอบครัวครอบงำ จนไม่กล้าทำสิ่งใด ๆที่คิดว่าพ่อแม่จะไม่พอใจ ลูกจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกมากกว่า

2. บรรยากาศแบบให้เสรีภาพสุดขีด คือ พ่อแม่ต่างก็มีภาระหน้าที่จนไม่มีเวลาให้ครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกห่างเหิน บางทีพ่อแม่คิดว่า เด็กมีเชื้อสายดีก็จะได้ดีเอง ทำให้เด็กอ่อนการอบรม เด็กประเภทนี้หากพ่อแม่มีฐานะดี จะได้รับการปรนเปรอด้วยเงินทอง โดยพ่อแม่มีความคิดว่าเงินทองทดแทนความรัก ความเอาใจใส่ของตนทีมีที่มีต่อลูกได้ การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะ ลูกจะมีความห่างเหินกัน การพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟังปัญหาภายในครอบครัว มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก

ผลก็คือ ลูกขาดความอบอุ่น ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดควร หรือไม่ควรกระทำ ขาดความเข้าใจ ขาดการรู้จักความรัก หรือการให้อภัยผู้อื่น บางทีจะรักและหลงตัวเอง มีกลไกการป้องกันตนเองสูง หากถูกสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายชักจูงก็สามารถประพฤตินอกกรอบได้ เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย

3. บรรยากาศแบบประชาธิปไตย คือ บรรยากาศของครอบครัวจะเป็นบรรยากาศที่ดี สร้างสรรค์ชีวิตแก่เด็ก พ่อแม่รวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการอบรมเลี้ยงดูลูก เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการวางแผนชีวิตครอบครัวตามสมควร ซึ่งพ่อแม่ยังต้องแสดงบทบาทความเป็นพ่อแม่ที่มีความปรองดองต่อกัน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ร่วมกันรับผิดชอบภารกิจต่าง ๆในครอบครัว ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน การแสดงออกของพ่อแม่เช่นนี้ จะสร้างความประทับใจ และเป็นแบบแม่พิมพ์ของลูก

ผลก็คือ ลูกจะรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าเผชิญความจริง กล้ารับผิดชอบ มีความเสียสละ รู้จักการให้อภัยคนอื่น

5. ความสำคัญของครอบครัวในเรื่องเพศ

วันทนีย์ วาสิกะสิน และนงลักษณ์ เอมประดิษฐ์ (2540 : 2-30) สุชาติ โสมประยูร และวรรณี โสมประยูร (2543 : 157-212) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาว่า หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับสรีระร่างกาย ทั้งของชายและหญิง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น โดยเฉพาะระบบอวัยวะสืบพันธุ์ (Human Sexual System) การมีเพศสัมพันธ์เมื่อถึงเวลา เช่น การสู่สภาวะการสมรส รวมทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อเพศตรงข้าม การรู้จักให้เกียรติกัน การมีความรับผิดชอบต่อเพศตรงข้าม โดยเฉพาะเพศชาย ต่อเพศหญิง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลแต่ละคน มีความรู้ ทัศนคติ และมีพฤติกรรมที่ดีในเรื่องเพศ ไม่สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวและสังคม ทั้งนี้สถาบันครอบครัวจึงเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อเรื่องเพศ ซึ่งบิดา มารดา เป็นบุคคลแรก หรือเป็นแหล่งแรกในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษากับเด็ก โดยการศึกษา จากแบบอย่าง คำสั่งสอน ข้อเท็จจริง การแนะแนวทางหรือคำแนะนำต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ หรืออาจกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่า การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศ ไม่ว่าจะดี หรือเลว ได้เกิดขึ้นมาเรียบร้อยแล้วจากบ้าน ก่อนก้าวสู่สังคมภายนอกครอบครัวโดยเฉพาะในภาวะปัจจุบัน ถ้าสังคมยังไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลง โดยอ้างว่าปัญหาในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ยังไม่เกิดขึ้น เพราะไม่มีตัวเลขหรือข้อมูลมายืนยัน และไม่อนุญาตให้คนในสังคมมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศแล้ว ก็นับได้ว่าสังคมได้ทำผิดโดยสร้างปัญหาให้กับคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ในครอบครัว ในโรงเรียน ในชุมชน จากสื่อมวลชน และสื่อต่าง ๆ และเป็นที่แน่ชัดว่าเด็ก ๆ ในสังคมมีความต้องการที่จะเรียนรู้ ได้รับความรู้ในเรื่องเพศ ไม่ว่าผู้ใหญ่จะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

สิ่งสำคัญคือความรู้ในเรื่องเพศเหล่านั้นถูกต้องเพียงใดสิ่งนี้คือจุดที่จะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรู้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเด็กมาจากสภาพครอบครัวที่ไม่ค่อยราบรื่น ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน การที่ให้ความสำคัญแก่บิดา มารดา เป็นบุคคลแรกของการสั่งสอนเรื่องเพศเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กรับข้อมูลที่ผิด ๆ ตามแหล่งข้อมูลไม่ว่าจากเพื่อน สื่อมวลชน หรือจากผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องเพศอย่างผิด ๆ ดังนั้นการที่บิดา มารดา เป็นผู้ให้ความรู้ ในเรื่องเพศกับเด็กจะช่วยย้ำสำนึกความรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศและกลายเป็นส่วนหนึ่งของความนึกคิดและสำนึกที่ดีงาม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพก็จะไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม สามารถเป็นคู่สมรสที่ดี และทำบทบาทหน้าที่เป็นบิดา มารดา ที่ดีต่อไปได้

6. การสอนเพศศึกษาในครอบครัว (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2548 : 221-223 ; Mc Cary, 1982 : 5-25)

เพศเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ซึ่งไม่ได้เกิดจากสัญชาตญาณ แต่ทุกคนต้องเรียนรู้ จากส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านกายภาพ และด้านจิตใจ ในปัจจุบันการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา อาจมาจากพ่อ แม่ หรือ ได้จากการแสวงหาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้ที่ผิด ๆ ทำให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจ และเกิดความรู้สึกที่ผิด ๆ ได้ ในบางบุคคลอาจนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งการเรียนรู้เพศศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมช่วยปรับการใช้ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างอย่างดี ทำให้ลดความรู้สึกที่ไม่เข้าใจ และความรู้สึกที่ผิดลงได้ ซึ่งส่วนสำคัญความเชื่อในเรื่องเพศ จะดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการได้รับการเรียนรู้ในช่วงเริ่มแรกของการมีชีวิต ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติในอดีตศาสนาเป็นส่วนที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศ โดยการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในบุคคลเนื่องจากช่วยลดความวิตกกังวล และความรู้สึกที่ผิดในเรื่องเพศ โดยความรู้ หรือคำแนะนำที่ถูกต้องอาจมาจาก พ่อ แม่ ครู นักกายภาพ นักศาสนา ทำให้เกิด ความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศในทางที่ดีได้

สำหรับในประเทศไทยในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วมากในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างหนักหน่วงและรวดเร็ว เป็นต้นว่า การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมคลาย และสื่อมวลชนในรูปแบบใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง วัฒนธรรมที่ได้รับนั้นแตกต่างไปจากวัฒนธรรมเดิมของไทยมาก ลักษณะสังคมทั้งเก่าและใหม่ต่างมีลักษณะสังคมที่ดีและเลวปนกัน มีการจัดตั้งสถานบริการในรูปแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้นมากมายเพื่อล่อใจให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ว่าศูนย์การค้า ลานสเก็ต ร้านอาหาร บาร์

ไนต์คลับ ดิสโก้เธค ซึ่งมีบุหรี่และเครื่องดื่มมึนเมาทุกประเภทไว้คอยบริการลูกค้า มีสภาพการจัดสถานที่ ที่นั่งเป็นซอก หลืบ มุมมืด ทำให้ขาดความสนใจซึ่งกันและกัน มีโอกาสทดลองทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไปจากที่เคย เช่น มั่วสุมทางเพศ ทดลองใช้ยา สารเสพติด หรือของมึนเมา เป็นต้นซึ่งการใช้ยา สารเสพติด หรือของมึนเมา ก็เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นกระทำผิดหรือประพฤติเหลวไหว เนื่องจากฤทธิ์ของยาหรือสารเหล่านั้น ทำให้ขาดความควบคุมขาดความยั้งคิด นอกจากนี้ยังมีการใช้เยาวชนชายหญิงให้ขายบริการทางเพศ โดยเรียกว่าเป็นการหาทุนการศึกษา การเปลี่ยนแปลงนี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหามากมายตามมา เช่น ปัญหาทางเพศปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม

อีกประเด็นหนึ่งที่ควรพิจารณาก็คือ เยาวชนไทยทั้งชายและหญิงยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศโดยเฉพาะขาดแหล่งข้อมูลหรือแหล่งที่จะขอคำแนะนำปรึกษาได้ เมื่อต้องการความช่วยเหลือเนื่องจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ครู อาจารย์บางท่านยังคงมีความคิดเรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องน่าละอาย น่ารังเกียจ ควรปกปิด ไม่ควรนำมาสอนพูดคุย หรือทำความเข้าใจกับเยาวชน มีความกลัวว่าการสอนเรื่องเพศจะเป็นการชี้นำเยาวชนให้เกิดความอยากทดลองหาประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวมีบทบาทที่อ่อนตัวลง พ่อแม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนและสอดส่องความประพฤติ รวมทั้งการใช้เวลาว่างของลูกน้อยลงไปทุกที เยาวชนจึงมีเสรีภาพนอกบ้านมากขึ้น แต่กลับได้รับการอบรมสั่งสอนและแนะนำจากผู้ใหญ่น้อยลง ดังนั้นเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นและแรงขับทางเพศตามธรรมชาติของตน จึงทำให้เยาวชนไปซื้อหาสินค้าทางเพศมาเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเองเช่น หนังสือโป๊ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ที่แสดงภาพการประกอบกิจกรรมทางเพศ ซึ่งผู้ประกอบการค้าสินค้าเหล่านี้ต่างมีจุดมุ่งหมายที่จะปลุกกำหนัดของผู้ซื้อเพื่อขายสินค้าให้ได้มากที่สุด (อุดมศิลป์ ศรีแสนงาม ม.ป.ป. : 3) จึงให้ภาพที่เกินจริง มุ่งปลุกเร้าความรู้สึกทางเพศจนเป็นการให้ข้อมูลผิด และทั้ง ๆ ที่สังคมไทยพยายามจะปิดบังไม่ให้เยาวชนรู้เรื่องเพศ แต่กลับมีการเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ออกทางสื่อมวลชนตลอดเวลา เช่น ภาพผู้หญิงเปลือยหรือแต่งกายล่อแหลมตามหน้าหนังสือพิมพ์ ภาพการกอดจูบพลอดรักระหว่างชายหญิงทางหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ การนำเอาบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศมาออกรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น แม้แต่หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กก็ยังมีการสอดแทรกเรื่องเพศเข้าไปในทางลามกอนาจาร ทำให้เยาวชนไทยได้รับประสบการณ์ทางเพศที่ผิดบ้างถูกบ้าง ดีบ้างไม่ดีบ้าง และบางอย่างก็เกินกว่าวัยที่ควรจะได้รับรู้ ทำให้เกิดความสับสน สงสัย คับข้องใจจนอาจทำให้เกิดการระบายออกทางเพศที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม เนื่องจาก ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส การหาประสบการณ์ทางเพศจากหญิงบริการ การข่มขืนกระทำชำเราเมื่อเกิดความต้องการทางเพศ เป็นต้น จึงจำเป็นจะต้องมีการสอนเพศศึกษาเพื่อให้รู้จักการควบคุมตนเองมีการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมโดยที่ตนเองมีความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับของสังคมการที่ผู้ใหญ่ในสังคมให้ความรู้หรือสั่งสอนเยาวชนในเรื่องเพศ โดยวิธีการห้ามปราม ดุว่าและลงโทษ

เพื่อไม่ให้เด็กกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ อาจทำให้เด็กเกิดความสับสนสงสัย คับข้องใจ และอยากรู้มากยิ่งขึ้นไปอีก จนอาจไปแสวงหาข้อมูลจากแหล่งผิด ๆ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ จนทำให้มีพฤติกรรมผิดไปด้วยดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ใหญ่ ซึ่งโซล กอร์ดอน (Sol Gordon) ผู้ให้การสนับสนุนการสอนเพศศึกษาแก่เด็กและเยาวชนทั้งที่บ้านและสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกา (วันทนีย์ วาสิกะสิน 2540 : 160) ก็ได้ย้ำว่า “เด็กมีสิทธิในการที่จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศ โดยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องให้ความรู้แก่เด็ก ผู้ใหญ่ไม่มีสิทธิบิดเบือนข้อเท็จจริงหรือไม่ให้ความรู้แก่เด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ

ขอบข่ายเนื้อหาของเพศศึกษามีความเกี่ยวเนื่องกับชีวิตของมนุษย์ นับตั้งแต่ถือกำเนิดจนกระทั่งตาย ดังนั้นการเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษาต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง บ้านหรือครอบครัวจึงเป็นสถาบันแห่งแรกในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของชีวิตให้กับเด็กรวมทั้งเรื่องเพศได้ด้วย เพราะเรื่องเพศเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิต แม้ว่าเรื่องเพศจะเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่เนื่องจากมนุษย์ได้พัฒนา ยกสภาพชีวิตความเป็นอยู่และจิตใจให้เหนือกว่าสัตว์ทั้งปวง จึงไม่อาจจะปล่อยให้ชีวิตที่ถือกำเนิดเกิดใหม่ได้ เจริญเติบโตไปตามสภาพธรรมชาติได้ จำเป็นที่พ่อแม่จะต้องต้องโอบอุ้มเลี้ยงดูช่วยเหลือและอบรม สั่งสอนขัดเกลา เพื่อให้พัฒนาการเป็นไปตามครรลองที่สังคมต้องการ

การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศแก่บุตรในครอบครัวไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด ได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เพียงแต่วิธีการอบรมสั่งสอนจะแตกต่างไปจากปัจจุบัน นั่นคือสมัยก่อนสถาบันครอบครัวได้ทำหน้าที่และมีบทบาทเลี้ยงลูกอย่างมาก มีความใกล้ชิดกับสมาชิกในครอบครัว การสอนในเรื่องเพศจะเป็นไปในลักษณะให้เด็กรู้ถึงมารยาท การวางตัว บทบาททางเพศ รู้จักควบคุมเก็บกดในเรื่องความรู้สึกและอารมณ์ทางเพศ โดยใช้วิธีการ ว่ากล่าวตักเตือน ดุว่า ห้ามปรามและลงโทษ ถ้ามีการฝ่าฝืนจะใช้วิธีที่รุนแรง โดยเฉพาะกับเด็กผู้หญิง ผู้ใหญ่จะเข้มงวดกวดขันให้อยู่ในโอวาทมากกว่าเด็กผู้ชาย ส่วนในยุคปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากมาย ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ สถาบันครอบครัวได้ลดบทบาทที่สำคัญต่อสมาชิกในครอบครัวลงหลายด้าน ความห่างเหินระหว่างเด็กและผู้ใหญ่มีมากขึ้น ขณะเดียวกันเด็กก็มีโอกาสจะเรียนรู้เรื่องเพศจากแหล่งอื่น ๆ มากกว่าในบ้านจนบางครั้งผู้ใหญ่ตามไม่ทันและคาดไม่ถึงว่าเด็กจะรู้ได้ การสอนลูกในเรื่องเพศของพ่อแม่ก็ควรจะใช้วิธีการซักถาม พูดคุยกับลูก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อพ่อแม่จะได้รู้และเข้าใจว่าลูกต้องการอะไร มีความคิดอย่างไร ถูกต้องหรือไม่

สาระสำคัญในการสอนเรื่องเพศแก่วัยรุ่น (วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2540 : 29-30)

วัยรุ่นในช่วงอายุ 12-15 ปี

ระยะนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของเด็กที่จะก้าวพ้นความเป็นเด็กเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างทั้งทางร่างกาย และจิตใจเกิดขึ้นกับเด็ก หากพ่อแม่ไม่ให้ข้อเท็จจริงในเรื่องเพศก็จะทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลได้ ดังนั้นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่เด็กวัยนี้จึงควรเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง และการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เช่น แม่ต้องเป็นคนสอนลูกสาวให้รับรู้เรื่องการมีประจำเดือน มีการหน้าอก การมีขนขึ้นในที่ลับ การทำอัตตกามกริยา พ่อก็ต้องสอนลูกชายในเรื่องการแข็งตัวของอวัยวะเพศ การฝันเปียก การบำบัดความใคร่ด้วยตนเอง เป็นต้น ต้องพยายามสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา และแสดงว่าร่างกายของเรามีพัฒนาการที่ปกติ ซึ่งบ่งชี้ว่าเรากำลังก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการลดความวิตกกังวลใจหรือตกใจเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงโดยย้ำให้รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับทุกคน

2. ความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวและวางตัวต่อเพศตรงข้าม ในระยะนี้เด็กจะเริ่มสนใจต่อเพศตรงข้าม มีโอกาสคบเพื่อนต่างเพศ พ่อแม่จำเป็นต้องชี้ให้เด็กสามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับค่านิยมให้ได้ว่าบางอย่างเป็นค่านิยมที่ดีและบางอย่างจำเป็นต้องแก้ไข

3. การปลูกฝังความรับผิดชอบในเรื่องเพศ ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อเพศตรงข้าม การมีเพื่อนต่างเพศสามารถทำได้ แต่ต้องรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนและการให้เกียรติเพศตรงข้ามอย่างถูกต้อง

4. พ่อแม่ต้องเข้าใจถึงความต้องการของเด็กวัยนี้ ในด้านความมีอิสระส่วนตัว เช่น ต้องการอยู่คนเดียว ต้องการมีห้องเป็นส่วนตัว ต้องการตัดสินใจด้วยตนเอง ความขัดแย้งระหว่างลูกกับพ่อแม่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าพ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจและไม่ปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกันหากปล่อยเด็กให้มีอิสระมากเกินไปก็อาจเกิดความผิดพลาดได้ เพราะเด็กขาดประสบการณ์ อยากรู้อยากลอง เด็กจึงควรจะอยู่ในสายตาพ่อแม่ แต่ต้องไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกถูกควบคุมไม่มีอิสระ

5. การให้ความจริงใจแก่เด็กและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ระหว่างพ่อแม่และลูก เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าพ่อแม่เป็นที่พึ่งของลูกได้เสมอเมื่อเกิดปัญหาขึ้น หากเกิดความผิดพลาดพ่อแม่ก็พร้อมจะให้อภัย พร้อมจะช่วยเหลือแก้ไขได้ ถ้าพ่อแม่เข้มงวดกวดขันเกินไปเด็กก็จะขาดความไว้วางใจ และถ้าปล่อยปละละเลยเกิดไปเด็กอาจเกิดความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รักไม่ใส่ใจตน จึงต้องไปพึ่งพาคนอื่นหรือพึ่งอบายมุขต่าง ๆ

วัยรุ่นในช่วงอายุ 16-20 ปี

โดยทั่วไปประสบการณ์จากบ้านหรือครอบครัวย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กในทุก ๆ ด้านของชีวิต ดังนั้นบ้านหรือครอบครัวจึงเป็นสถานที่ซึ่งเด็ก ๆ ควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และอุปนิสัย หรือมาตรฐานแห่งความประพฤติ เกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยทั่วไปการอบรมสั่งสอนเพศศึกษานั้น เริ่มต้นขึ้นที่บ้าน แต่เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บ้านจึงดูเหมือนจะขาดอิทธิพลหรือความสำคัญในเรื่องนี้ลงไปบ้าง อย่างไรก็ดี บ้านก็ยังคงมีบทบาทที่สำคัญในเรื่องเพศศึกษาตลอดมา และเป็นที่ยอมรับกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่า การสอนเพศศึกษาที่บ้านนั้น ย่อมเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบโดยตรง และสำคัญยิ่งของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ยิ่งกว่านั้นการสอนเพศศึกษาที่บ้านจะช่วยทำให้การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนง่ายขึ้น และประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น การให้ข้อมูลความรู้ในวัยนี้ ควรจะมีขอบเขตที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น เริ่มมีนัด มีคู่รัก มีแฟน หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งเนื้อหาสาระสำหรับเด็กวัยนี้ คือ

1. เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน (Premarital Sex) เมื่อยังอยู่ในภาวะไม่พร้อมทางเศรษฐกิจและสังคม คือยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน อธิบายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลัง หากเป็นลูกสาว บิดา มารดา สอนให้ระมัดระวัง ในการคบเพื่อนต่างเพศ ไม่ตกเป็นเหยื่อของเพศตรงข้าม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสกับเพื่อนชาย ไม่ได้แสดงถึงการมีรักแท้หรือการแสดงภาวะความเป็นผู้ใหญ่แต่อย่างใด ถ้าเป็นผู้ชาย ควรให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ไม่หลอกลวงหรือเห็นเพื่อนหญิงเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ ถ้ายังไม่พร้อมหรือไม่สามารถรับผิดชอบต่อปัญหาที่จะตามมาได้ ก็ไม่ควรปล่อยให้มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองดีกว่าการไปทำความเดือดร้อนทางเพศให้กับผู้อื่น แต่ถ้าต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน จะต้องเป็นไปโดยความต้องการทั้ง 2 ฝ่าย และสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ และต้องรู้จักวิธีคุมกำเนิดและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย

2. การคุมกำเนิด (Birth Control) เด็กวัยนี้สามารถรับรู้เรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี ความคิดที่ว่า ถ้าเด็กเข้าใจ เรื่องการคุมกำเนิดแล้ว จะต้องหาทางมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน เป็นความเข้าใจที่ผิด แต่เป็นในลักษณะของการป้องกัน

3. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และผลร้ายที่ตามมา

4. การมีทัศนคติที่ดี ต่อตนเองและเพศตรงข้าม การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของบุคคลอื่น ที่อาจไม่เหมือนกับคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยพิจารณาจากเหตุผลที่นำไปสู่การปฏิบัติ

5. บทบาท หน้าที่ การเป็นบิดา มารดาที่ดีในอนาคต เริ่มด้วยการเลือกคู่ครองที่มีเหตุผลการปรับตัวในเรื่องเพศการสร้างครอบครัวและชีวิตสมรสให้มีความสุข ไม่สร้างปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมให้เป็นที่เดือดร้อนกับผู้อื่น

7. บทบาทครอบครัวมุสลิมกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม

จารึก เซ็นเจริญ และ มุหัมมัด พายับ (ม.ป.ป. : 1-17) สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ (2544 : 1-38) อมิรา อัสสาฟ-มุฟตีร์ ซุบัยร์ บายาต (2538 : 1-17) อาอิชะห์ มุนีวรวงษ์สันต์ ผู้แปล (2543 : 63 -65) ได้กล่าวถึงเรื่องเพศ และบทบาทครอบครัวในบริบทของศาสนาอิสลาม อย่างสอดคล้องกันว่า ศาสนาอิสลามได้อุบัติขึ้นพร้อม ๆ กับคำสอนเพื่อชี้นำมวลมนุษย์ไปสู่แนวทางที่ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นโลกนี้ หรือโลกหน้า สำหรับเรื่องความต้องการทางเพศ อิสลามได้วางแนวทางเพื่อให้มนุษย์ มีอำนาจเหนืออารมณ์และความต้องการทางเพศ และกำหนดแนวทางเพื่อให้มนุษย์สามารถควบคุม อารมณ์ของตน ทั้งนี้จากปัญหาและความหายนะมากมายที่พบจากอารมณ์และความต้องการทางเพศที่ไม่เหมาะสม อันที่จริงอารมณ์หรือความต้องการทางเพศไม่ใช่สิ่งเลวร้ายในตัวของมันเอง แต่ปัญหาอยู่ที่ตัวมนุษย์ ดังนั้นคำสอนของศาสนาอิสลามจึงไม่ใช่ตัวทำลายความต้องการทางเพศ แต่ก็มิใช่เปิดทางให้มนุษย์ ใช้ความต้องการทางเพศอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด สัญชาตญานทางเพศเป็นพลังที่สำคัญที่สุดในการมีชีวิตอยู่ อิสลามได้ให้ภาพลักษณ์ที่สมบูรณ์ในพลังทางเพศ การยับยั้งชั่งใจทางเพศ เป็นพื้นฐานของสถาบันครอบครัวของอิสลาม โดยการแยกบทบาททางเพศ ผู้ชายจะมีบทบาทมากกว่า ความเหนือกว่าผู้ชายมีอยู่หลายด้าน ผู้หญิงจะต้องแสดงความเคารพต่อผู้ชาย และผู้ชายจะต้องคุ้มครองผู้หญิงที่สรีระอ่อนแอกว่า การเหนือกว่าของเพศชายไม่ได้หมายถึงการกดขี่ การละเมิดสิทธิของเพศหญิง ส่วนการปล่อยตัวทางเพศของผู้หญิงและตัณหาที่ไม่อาจควบคุมได้ของผู้ชาย นำไปสู่การขาดระเบียบทางสังคม และนำไปสู่ความตกต่ำทางวัฒนธรรมทั้งหมด ซึ่งโดยปกติแล้วมุสลิมทั้งชายและหญิงจะร่วมเพศครั้งแรกกับคู่แต่งงานเท่านั้น จากการศึกษาคำสอนของศาสนาอิสลาม จะเห็นว่าอิสลามพยายามขจัดปัญหาทางเพศอย่างจริงจัง มีทั้งคำสอนที่เป็นการป้องกัน และคำสอนที่เป็นการบำบัดรักษา

คำสอนที่ยับยั้งมนุษย์สู่ความหายนะทางเพศ

1. คำสอนที่เป็นการป้องกัน หมายถึง พยายามปกป้องมิให้มีการประเวณีนอกสมรสเกิดขึ้นในสังคม ได้แก่

1.1 อิสลามกำหนดใหมนุษย์ศรัทธามั่นในพระเจ้า ทั้งนี้เพื่อให้มนุษย์อยู่ในกรอบที่อิสลามกำหนด นั่นคือ การดำรงการละหมาด การถือศีลอด และอื่น ๆ ถือเป็นวิธีการบังคับจิตใจให้มีคุณธรรม และคุณธรรมดังกล่าวมีผลในการสกัดกั้นปัญหาสังคม ซึ่งรวมถึง การประเวณีนอกสมรสด้วย ดังเช่น การถือศีลอด เพราะการถือศีลอดนั้นจะช่วยลดความต้องการทางเพศลงได้

1.2 อิสลามได้วางบทลงโทษหนักสำหรับผู้ผิดประเวณี ซึ่งถือว่าการประเวณีนอกสมรสนั้นเป็นความผิดที่รุนแรงอันดับสามรองจากการตั้งภาคีต่อพระเจ้าและการฆ่าลูกของตน

1.3 อิสลามสนับสนุนการใช้ชีวิตคู่ที่ผ่านการสมรสอย่างถูกต้อง และห้ามการร่วมเพศแบบวิปริต เช่น การรักร่วมเพศ

1.4 อิสลามห้ามกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งการประเวณีนอกสมรส กล่าวคือ ปิดกั้นหนทางที่นำไปสู่การดังกล่าว แม้จะเป็นเพียงเล็กน้อยก็ตาม เช่น การแต่งกายให้มิดชิด ไม่โป๊ หรือรัดรูป การใช้เครื่องหอมหรือเครื่องสำอางจนเกินขอบเขต การเดินทางคนเดียว การนัดพบตามลำพังกับเพศตรงข้าม การสัมผัสจับมือถือแขน การกอดจูบลูบคลำ และการเล้าโลม เป็นต้น

2. คำสอนที่เป็นการบำบัด

2.1 อิสลามกำหนดให้ผู้ละเมิดดังกล่าวขอลุแก่โทษ หรือที่เรียกว่า เตาบะห์ เพื่อขอให้พระเจ้าทรงให้อภัยในความผิดที่ได้กระทำลงไป โดยเฉพาะถ้าเป็นความผิดสถานหนัก เช่น การละเมิดประเวณี เพราะโทษที่จะได้รับนั้นเป็นโทษที่รุนแรงมาก หากผู้กระทำผิดเสียชีวิตก่อนที่จะขอลุแก่โทษ

2.2 อิสลามมีบทลงโทษในโลกนี้อย่างรุนแรง เช่น การขว้างด้วยหินจนตาย การเฆี่ยน 100 ที พร้อมเนรเทศออกนอกประเทศ เป็นเวลา 1 ปี

2.3 การลีอาน หรือการสาปส่ง การกล่าวหาว่าคนใดคนหนึ่งละเมิดประเวณี ต้องมีพยานที่ศาสนากำหนดอย่างน้อย 4 คน คำกล่าวที่ปราศจากพยานผู้กล่าวต้องได้รับโทษโบย 80 ที

2.4 การขอหมั้น เพื่อที่จะได้รู้ถึงความเป็นเจ้าของแต่ไม่สามารถมีความสัมพันธ์กันแบบใกล้ชิด หรือไปมาด้วยกันได้ก่อนการแต่งงาน

จากที่ได้กล่าวมาการเลือกสรร สตรีเพื่อเป็นภรรยา ต้องเป็นคนดี มีศรัทธามั่นในศาสนา จะอย่างไรก็ตามเมื่อสู่ขอแล้วนั้น ยังมิใช่เป็นสามีภรรยากันจนกว่าจะได้สมรสตามหลักการของศาสนา ดังนั้นการสร้างความเข้าใจกันให้ลึกซึ้ง ด้วยการไปไหนมาไหนด้วยกันสองต่อสอง พูดคุยกันตามลำพังในที่รโหฐานย่อมกระทำมิได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เข้าใกล้การกระทำ อันอาจนำไปสู่การละเมิดประเวณีซึ่งถือเป็นความผิด

การปล่อยปละละเลยลูก ๆ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ ของลูก โดยมีเหตุผลว่าเด็กจะไม่ยอมรับว่าสิ่งนั้นดี หรือไม่ดี จนกว่าจะประสบด้วยตนเอง ซึ่งความเชื่อเช่นนี้อันตรายมาก เกิดขึ้นเนื่องจาก การอบรมเลี้ยงดู ตามแนวปรัชญาตะวันตก ที่มีอุดมการณ์อยู่บนความมีเสรีภาพที่ผิด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศในทางลบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าแนวทางการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามนั้น ครอบครัวนับเป็นสถาบันแรกและมีบทบาทสำคัญในการอบรมและปลูกฝัง ให้เยาวชนเกิดความตระหนักตามหลักคำสอนในเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศที่ดีงามต่อไป

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

สุชาติ โสมประยูร และวรรณี โสมประยูร (2543 : 35-46) ประทุม แป้นสุวรรณ (2545 : 11-13) สุชา จันทร์เอม (2536 : 38-47 อ้างถึงใน วัฒนา สาระขวัญ, 2545 : 11-15) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า การเจริญเติบโตของมนุษย์ตั้งแต่เด็กเป็นการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละวัย ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และการเลี้ยงดู วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว (Growth Spit) โดยเฉพาะมีการเปลี่ยนแปลง ของร่างกายในด้านเพศ ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจและการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาการทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโต พัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ พัฒนาการทางเพศเป็นผลมาจากการเจริญเติบโต เกี่ยวกับสรีระ ในส่วนของเพศ เกิดแรงผลักดันให้กระทำบทบาททางเพศ ตั้งแต่วัยทารก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา วัยที่พฤติกรรมทางเพศมีบทบาท มีอิทธิพลให้เกิดแรงขับทางเพศอย่างรุนแรง ได้แก่ วัยรุ่น ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงเป็นตัวเสริม ซึ่งฟรอยด์เน้นเสมอว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของคน อารมณ์ที่เกิดขึ้น ความคิดหรือคำพูดที่กล่าวออกไปนั้น จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ล้วนมีที่มาทั้งสิ้น ที่มาของอารมณ์ ความคิด บุคลิกภาพ เหล่านี้ได้มาจากการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตั้งแต่วัยเด็กค่อย ๆ เรียนรู้ที่จะอยู่ในโลกนี้ ปรับตัวเข้ากับคนอื่น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนอื่น โดยในเวลาเดียวกันก็มีความต้องการของตนเองอยู่ด้วย ถ้าขัดกับคนอื่นก็หาทางปรับตัวให้ได้ คนจะต้องพยายามหาสิ่งที่มาตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานตามธรรมชาติอยู่เสมอนับตั้งแต่แรกเกิด ฟรอยด์เชื่อว่าประสบการณ์ที่เด็กประสบในแต่ละขั้นของพัฒนาการจะมีผลต่อลักษณะของเขาที่จะเจริญเติบโตต่อไปตลอดชีวิต

ในด้านพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นนั้น ฟรอยด์เชื่อว่าบุคลิกภาพและพัฒนาการทางการรับรู้เรื่องเพศ ได้ก่อรูปขึ้นแล้วตั้งแต่ระยะพัฒนาการขั้นที่ 3 คือ วัยก่อนเข้าเรียน (Phallic Stage) การพัฒนาขั้นวัยรุ่นเป็นเพียงการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากขั้นต้นเท่านั้น คือ เด็กเปลี่ยนความคิดไปสู่ความรู้สึกที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ความต้องการเลียนแบบ (Identity) พ่อแม่ ตลอดจนความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ ของพ่อแม่ก็ซึมซาบเข้าสู่จิตใจเด็กมากขึ้นทุกทีจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของตัวเด็กไปช่วยในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ไม่ให้กระวนกระวายใจมากเกินไป ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง เปลี่ยนแปลงพลังงานในการหาความสุข ความพอใจให้แปรสภาพไปในทางสร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับของสังคม การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองนับว่ามีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต ทั้งทางด้านร่างการและด้านจิตใจของคนเราเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันเชื่อกันว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้เด็กได้อยู่ในบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุก ๆ ทาง รวมทั้งทางเพศด้วยนั้น

ย่อมมีอิทธิพลมากต่อการทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถเผชิญกับโลกภายนอกด้วยตนเองอย่างมั่นใจและมีบุคลิกภาพพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนาธรรมต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างฉลาด พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นจะแบ่งเป็นสามช่วง ดังนี้

วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 10-15 ปี)

ระยะนี้มีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และชีววิทยาของร่างกาย เด็กจะเข้าสู่วัยแตกหนุ่ม แตกสาว และมีการพัฒนาทางร่างกายเกิดขึ้น นอกจากลักษณะทางเพศที่เกิดขึ้น เช่น ผู้ชายจะเริ่มมีหนวดเครา เสียงห้าว ร่างกายสูงใหญ่ และมีขนที่รักแร้และหัวหน่าว เป็นต้น พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอวัยวะเพศทั้งภายนอกและภายในก็มีความรู้สึกตื่นตัวทางเพศเกิดขึ้นรุนแรงกว่าวัยอื่น เนื่องจากมีระดับฮอร์โมนทางเพศสูงขึ้น ประกอบกับความเร้าใจในลักษณะทางเพศซึ่งผิดไปจากเดิมของตนเอง ร่วมกับแรงจูงใจจากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง และได้สัมผัสในเรื่องนี้จากสังคมภายนอก ซึ่งรวมทั้งสื่อสารมวลชนมากขึ้น จึงมีอำนาจผลักดันให้เกิดความสนใจ อยากระบายความรู้สึกกดดันและอยากทดลองหาประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีหาทางออกและควบคุมอย่างเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมและไม่ขัดหลักศีลธรรม โดยให้เกิดความพอใจในเพศของตนเองและมีการพัฒนาเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศในตัวคน ๆ นั้นด้วย ซึ่งการพัฒนาทางด้านเพศของแต่ละเพศก็แตกต่างกันมาก การพัฒนาที่สำคัญของเด็กผู้ชาย คือการสามารถหลั่งน้ำกามได้ และสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสุขทางเพศของเขาภายในเวลา 2 ปีของระยะแตกหนุ่ม เด็กผู้ชายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศ และประสบการณ์นี้ทำให้เกิดการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองซึ่งจะเกิดบ่อยและสม่ำเสมอในวัยนี้จนถึงปลายวัยรุ่น นอกจากการสำเร็จความใคร่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำตามลำพังไม่เกี่ยวข้องกับผู้ใดในสังคม เขายังอาจมีกิจกรรมทางเพศกับเพศตรงข้ามด้วยทั้ง ๆ ที่เขายังเกี่ยวข้องกับเพศเดียวกันอย่างมาก ซึ่งผู้ทำเองก็อาจเกิดความรู้สึกผิด (Guilt Feeling) ทำให้เกิดความไม่สบายใจ รู้สึกกังวล แต่ในเวลาเดียวกันก็ไม่อาจหักห้ามความรู้สึกได้ ยิ่งถ้าได้รับการอบรมมาด้วยทัศนคติว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่น่าละอายหรือเป็นบาปก็ยิ่งมีความรู้สึกละอายใจมากขึ้น อาจข่มใจไม่กระทำดังกล่าว แต่ทดแทนความรู้สึกพอใจทางอารมณ์ โดยการคิดฝันขณะตื่น (Day Dream) นอกเหนือจากความรู้สึกตื่นตัวในทางเพศขณะหลับจริง ๆ (Nocturnal Emission) ซึ่งเป็นสรีรภาพปกติในวัยนี้ ถ้าหมกมุ่นคิดฝันกลางวันในเรื่องนี้มากเกินไปก็ทำให้เกิดผลเสียต่อ การเรียนและสังคมได้ สำหรับผู้หญิงการพัฒนาที่สำคัญ คือ การมีประจำเดือน แต่เป็นสิ่งที่เด็กผู้หญิงไม่ชอบการที่เลือดออกมาเป็นระยะ ๆ ทำให้ความข้องใจเกี่ยวกับอวัยวะเพศของตนเองมีมากขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องบอกว่าเขาจะตั้งครรภ์ได้ถ้ามีการร่วมเพศ เพราะฉะนั้นเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่ในวัยนี้ จะหลีกเลี่ยงการสำรวจอวัยวะเพศของตนเอง และสำเร็จความใคร่

จนถึงจุดสุดยอดน้อยมาก หรืออาจกระทำโดยบังเอิญเพียงครั้งเดียวไม่บ่อยหรือสม่ำเสมอเหมือนผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตาม สังคมของเขาก็เหมือนเด็กผู้ชาย คือ สมาคมในหมู่เพื่อนเพศเดียวกัน

วัยรุ่นตอนกลาง (อายุ 16-18 ปี)

เป็นระยะที่มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามจะออกจากปกครองของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ทั้ง 2 เพศมีความใกล้ชิดกันในสังคมมากขึ้น เช่น มีการเรียนร่วมกันในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ชายการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองก็ยังมีอยู่ และรักร่วมเพศก็ยังเห็นได้ชัดเจนในคนทุกระดับสังคมกิจกรรมทางเพศส่วนใหญ่ของเด็กหนุ่มในวัยนี้ คือ การกอดจูบลูบคลำกันมากกว่าจะมีการร่วมเพศ ยกเว้นในคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หรือพวกกรรมกรส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมทางเพศเร็วถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจในด้านนี้มากหรือมีนัดระหว่างชายหญิงบ่อย แต่ความสัมพันธ์จะเป็นไปไม่นานและมักจะไม่ดำเนินไปถึงขั้นแต่งงานกันเพราะเขายังมีความคิดว่าผู้หญิงที่มีการร่วมเพศก่อนแต่งงานไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี การร่วมเพศครั้งแรกของเด็กหนุ่มวัยนี้มักจะร่วมกับหญิงบริการทางเพศ จากการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ พบว่า ในปัจจุบันเด็กสาววัยนี้มีประสบการณ์ทางเพศสูงขึ้นเช่นเดียวกันกับในเด็กหนุ่ม การที่หนุ่มสาวในวัยนี้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้ามจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ ปัญหานี้มีความสัมพันธ์สำหรับเด็กสาวมากกว่าเด็กหนุ่ม เพราะพ่อแม่จะเคร่งครัดในเรื่องนี้มากกว่า ตัวเด็กเองก็จะรู้สึกสับสนว่าเขาควรวางตัวอย่างไร เพราะในขณะที่ร่างกายกำลังอยู่ในวัยสวยงามและดึงดูดใจเพศตรงข้าม ยังทำให้เขาเหินห่างจากพ่อแม่และเพื่อนเพศเดียวกัน ซึ่งเขายังพอใจจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันต่อไปอีกด้วย สำหรับเด็กผู้ชายปัญหาเหล่านี้ดูจะมีความสำคัญน้อย พราะทางครอบครัวมักให้เสรีภาพในเรื่องเพศมากกว่าเด็กผู้หญิง และลักษณะอารมณ์ของเด็กผู้ชายก็หนักแน่นกว่าเด็กผู้หญิงอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม เด็กหนุ่มบางคนก็อาจถูกผลักดันให้มีกิจกรรมทางเพศมากเกินไปจากครอบครัวหรือเพื่อน โดยเฉพาะถ้าเขามีอายุมากกว่าเพื่อนในกลุ่ม เนื่องจากวัยรุ่นชายมีความตื่นตัวทางเพศง่าย อารมณ์เพศสูงสุดในช่วง 17-18 ปี จึงมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและอาจนำไปสู่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 20-24 ปี)

เป็นวัยที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ผ่านวัยรุ่นมาแล้ว 2 ระยะ พัฒนาการทางเพศคงที่แล้ว ทำให้วัยนี้อารมณ์เย็นลง มีการคบเพื่อนต่างเพศ มีความรัก มีความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับเพศตรงข้าม และมีเพศสัมพันธ์

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาลักษณะทางเพศ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจากไม่โตเต็มที่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่สำคัญ 2 ประการ คือ การเติบโตอย่างรวดเร็วของกระดูกและลักษณะทางเพศ แต่เมื่อขบวนการนี้จะเริ่มต้นและสิ้นสุดลงในแต่ละคนแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ ฮอร์โมน, โภชนาการและสิ่งแวดล้อม ในวัยนี้เด็กมักจะโตทางด้านร่างกายอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและด้านเพศของเด็กวัยรุ่นจะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ในระยะก่อนวัยรุ่น ขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านเพศไปสู่วุฒิภาวะ (Pubescence) จะดำเนินไปในระยะเวลา 2 ปี คือ เริ่มประมาณ 10-11 ปีขึ้นไป และจะพัฒนาถึงขั้นที่สมบูรณ์เป็นหนุ่มสาวอย่างแท้จริง มีวุฒิภาวะทางเพศ (Puberty) ประมาณอายุ 13 ปี สำหรับเด็กหญิงและประมาณอายุ 15 ปี สำหรับเด็กชาย การเปลี่ยนแปลงทางเพศที่สำคัญมี 2 ขั้น คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นต้น (Primary Sex Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงของต่อมเพศ ซึ่งจะทำให้สามารถผลิตเซลสืบพันธุ์ได้ เช่น ผู้ชายจะมีตัวอสุจิ และมีการฝันเปียก (Wet Dream หรือ Nocturnal Excision) ผู้หญิงจะมีไข่สุกทุก ๆ 28 วัน จะเกิดประจำเดือน (First Menstruation หรือ Menarche) การมีเซลสืบพันธุ์จะสามารถสืบพันธุ์ได้จึงเป็นลักษณะทางเพศขั้นต่ำที่เป็นเกณฑ์เข้าสู่วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางเพศสมบูรณ์

2. การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นสอง (Secondary Sex Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการมีฮอร์โมนมากระตุ้นให้เกิดลักษณะทางกายต่าง ๆ อันเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงเพศของตนอย่างสมบูรณ์ เช่น รูปร่างทรวดทรงสมเป็นชายชาตรี ไหล่กว้าง มีกล้ามเนื้อ มีขนบริเวณหน้าอก และอวัยวะสืบพันธุ์ เสียงแตกห้าวในเด็กผู้ชายชาย และการมีทรวงอก ตะโพกผาย เอวคอด เสียงเล็กแหลม มีขนรักแร้ และอวัยวะสืบพันธุ์ในเด็กผู้หญิง การเปลี่ยนแปลงทางเพศที่เกิดขึ้นนี้ ผู้หญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าผู้ชาย ประมาณ 1-2 ปี เด็กผู้หญิงการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจะเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 12.14 $\pm$ 0.88 ปี แต่สำหรับเด็กผู้ชายจะเกิดขึ้นในอีก 2 ปีต่อมา คือ 14.06 $\pm$ 0.92 ปี ความแตกต่างกันนี้จะทำให้เด็กผู้หญิงสูงกว่าเด็กผู้ชายที่มีอายุเท่ากันในระหว่างอายุ 11-14 ปี แต่อย่างไรก็ตามผลสุดท้ายเด็กผู้ชายจะสูงกว่าเด็กผู้หญิงการเจริญเติบโตของร่างกายก็เช่นกันไม่ได้โตพร้อม ๆ กันทุกส่วน เช่น เท้าอาจโตเร็วกว่าขาถึง 4 เดือน จึงทำให้ดูเหมือนเท้าโตผิดปกติ ซึ่งบางครั้งก็ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อร่างกายของตนเอง หรือวิตกกังวลได้ และการที่ร่างกายโตช้า แต่แรก ๆ ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะตัวเล็กกว่าเด็กที่เริ่มโตเร็วกว่า เด็กซึ่งค่อนข้างเตี้ยเมื่อมีอายุ 14 ปี อาจสูงกว่าเพื่อนเมื่ออายุ 18 ปีก็ได้ แต่เด็กที่เตี้ยหรือสูงเกินไปก็อาจมีปัญหาทางจิตใจถ้าถูกเพื่อนล้อเลียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ เพศหญิง

การเปลี่ยนแปลงในระยะแรกของวัยแตกสาวที่เห็นได้ชัด คือ การเปลี่ยนแปลงของเต้านม จากนั้นจะเกิดขนที่หัวหน่าว และมีประจำเดือนครั้งแรกตามลำดับ

1. การเปลี่ยนแปลงของเต้านม

การเปลี่ยนแปลงของเต้านมเกิดเนื่องจาก Estrogen ในปริมาณที่สูงมากขึ้น จะทำให้มีการเจริญเติบโตของเต้านมโดยในระยะแรกทำให้มีการสะสมของไขมันที่เต้านมก่อน รวมทั้งบริเวณอื่น ๆ ของร่างกายด้วยต่อมา จึงกระตุ้นให้ต่อมน้ำนมมีการเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างน้ำนมเมื่อมีการตั้งครรภ์ เต้านมจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ มาร์แชล (Marshall) และแทนเนอร์ (Tanner) ได้อธิบายการเจริญเติบโตของเต้านมเป็นระยะ ๆ โดยละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 เต้านมมีลักษณะเหมือนเมื่อเป็นเด็ก

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่เริ่มเห็นว่าเต้านมใหญ่ขึ้น

ระยะที่ 3 บริเวณหัวนม (Areola) ใหญ่ขึ้น เต้านมใหญ่และมีรูปร่างกลม

ระยะที่ 4 เต้านมจะใหญ่ขึ้นไปอีก

ระยะที่ 5 เต้านมใหญ่เต็มที่ และมีลักษณะเหมือนของผู้ใหญ่

ตามปกติการพัฒนาของเต้านมจะเริ่มเกิดขึ้นเร็วที่สุดเมื่ออายุไม่ต่ำกว่า 7 ปี และช้าที่สุดไม่เกินอายุ 13 ปี

2. การเกิดขนที่หัวหน่าว

การเปลี่ยนแปลงเกิดจากอิทธิพลของ Androgen และ Estrogen จะทำให้มีขนเกิดขึ้นบริเวณอวัยวะเพศและรักแร้ ในบางรายอาจเกิดขึ้นก่อนการเจริญเติบโตของเต้านม ขนที่บริเวณอวัยวะเพศในระยะแรกจะมีลักษณะเป็นขนอ่อนอยู่บริเวณแคมใหญ่เท่านั้น ต่อมาจึงมีการเจริญกระจายเป็นวงกว้างจนถึงบริเวณหัวหน่าว ลักษณะขนจะหยาบแข็งขึ้น ซึ่งจะมีการพัฒนาเป็น 5 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 เป็นระยะที่เหมือนเด็ก คือ ไม่มีขน

ระยะที่ 2 เริ่มมีขนเล็กน้อยที่เนินหัวเหน่าและแคมใหญ่ ขนจะมีสีอ่อน เส้นบางและจำนวนน้อย

ระยะที่ 3 สีขนเข้มขึ้น หยาบและหงิกยอ แต่ยังคงมีน้อย

ระยะที่ 4 ขนมีจำนวนมากขึ้น และมีลักษณะเกือบเหมือนผู้ใหญ่

ระยะที่ 5 จำนวนและลักษณะเหมือนของผู้ใหญ่

3. การมีระดูครั้งแรก

ประจำเดือนครั้งแรก มักเกิดเมื่อมีการพัฒนาของเต้านม มาถึงประมาณระยะที่ 4 ประจำเดือน ปีแรกมักไม่ค่อยสม่ำเสมอ และไข่มักไม่สุกแต่อย่างไรก็ตามการมีประจำเดือน

ครั้งแรกอาจมีไข่สุกได้ ดังนั้น การคุมกำเนิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นถ้าเด็กนั้นมีการร่วมเพศ โดยประจำเดือนครั้งแรกจะเนื่องมาจาก Estrogen ที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากจะทำให้เยื่อบุโพรงมดลูกเจริญเติบโตมากขึ้น ลักษณะเป็นชนิด Proliferate เมื่อถึงจุดหนึ่งจะมีการหลุดลอกออกมาเกิดเป็นระดูครั้งแรก (Menarche) เป็นที่ยอมรับว่า อายุของการเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกน้อยลงเรื่อย ๆ ในระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา เชื่อว่าเป็นผลมาจากภาวะโภชนาการที่ดีขึ้น

เพศชาย

ขนาดของลูกอัณฑะของเด็กผู้ชายก่อนเข้าวัยแตกหนุ่มจะมีขนาด 1-3 มิลลิลิตร แต่เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ขนาดจะประมาณ 12-25 มิลลิลิตร ในวัยแตกหนุ่มลูกอัณฑะจะขยายตัวใหญ่ขึ้น และส่วนประกอบอื่น ๆ ของระบบสืบพันธุ์ เช่น ต่อมลูกหมาก ถุงผลิตน้ำหล่อเลี้ยงอสุจิ และท่อเก็บอสุจิจะมีการพัฒนา เนื่องจากถูกกระตุ้นโดยฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน ซึ่งจะมีระดับสูงขึ้นในระยะนี้ และการพัฒนาดังกล่าวจะดำเนินไปถึงวัยผู้ใหญ่การพัฒนาของอวัยวะเพศของเด็กผู้ชายเป็น 5 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 มีลูกอัณฑะเหมือนเมื่อเป็นเด็ก

ระยะที่ 2 ลูกอัณฑะใหญ่ขึ้น ถุงอัณฑะใหญ่ขึ้น , มีสีคล้ำและหนังย่นขึ้น

ระยะที่ 3 องคชาตยาวและใหญ่ขึ้นด้วย ขณะเดียวกันลูกอัณฑะและถุงอัณฑะก็โตขึ้นอีก

ระยะที่ 4 องคชาตโตขึ้นอีกและส่วนหัวขององคชาต (Glands Penis) ก็พัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ถุงอัณฑะก็ดำมากขึ้น

ระยะที่ 5 ขนาดและรูปร่างขององคชาตและพวงอัณฑะเหมือนของผู้ใหญ่การพัฒนาของอวัยวะเพศของเด็กผู้ชายจะมาถึงระยะที่ 2 เมื่ออายุ 11.64 $\pm$ 1.1 ปี และถึงระยะที่ 5 เมื่ออายุ 14.9 $\pm$ 1.1 ปี การพัฒนาของขนที่หัวเหน่าก็เหมือนของผู้หญิงแต่ต่างกันตรงอายุที่พัฒนาหนวดเครา และขนรักแร้จะเกิดขึ้น และเสียงก็ห้าวขึ้นเสียงห้าวเกิดจากการที่ลูกกระเดือกใหญ่ขึ้นและสายเสียง (Vocal Cord) หนาขึ้น วัยรุ่นชายบางคนอาจมีเต้านมใหญ่ ซึ่งพบได้ร้อยละ 40-50 อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสมดุลย์ระหว่างฮอร์โมนเทสเตอโรนและเอสโตรเจนในร่างกายของคน ๆ นั้น แต่ปัญหานี้ส่วนใหญ่จะหายไปภายใน 2 ปี ยกเว้นบางคนอาจเป็นอยู่นานกว่านั้น

2. พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

เนื่องจากวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนความต้องการทางเพศ ตามแนวคิดเดิม ที่มองว่าเป็นเรื่องทางกายภาพที่เกี่ยวกับความต้องการทางเพศเท่านั้น ต่อมามีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางเพศ เป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยหลายประการที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และเป็นส่วนที่ทำให้พฤติกรรมทางเพศแตกต่างกันออกไป

ซึ่งการที่วัยรุ่นคนใด แสดงออกทางเพศแบบใดนั้น นอกจากอิทธิพลการเลี้ยงดูของครอบครัวแล้ว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคม ความเอื้ออำนวยในด้านเศรษฐกิจ และสังคมของวัยรุ่น รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่วัยรุ่นได้อาศัยอยู่ เป็นสิ่งที่จะกำหนดพฤติกรรมทางเพศอันเหมาะสม ตลอดจนเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานที่จะวัดว่าพฤติกรรมใดถูก หรือผิด ควรทำตามหรือไม่ กล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมที่ดึงดูดความสนใจจากเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนต่างเพศ การออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ การยินยอมให้ถูกเนื้อต้องตัวระหว่างเพื่อนต่างเพศ และการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อนต่างเพศ (วรรณภา กรีระตระกูล, 2545 : 30-31)

ที่เห็นได้ชัด คือ พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เพิ่มขึ้น รูปแบบของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น สามารถแบ่งแยกได้เป็น 3 แบบกว้าง ๆ คือ

1. การมีประสบการณ์ทางเพศเร็วและการแต่งงานช้า พบส่วนใหญ่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และพบในประเทศที่กำลังพัฒนาบางประเทศเช่นกัน โดยลักษณะเด่นที่แสดงออกมาจากความพร้อมของประสบการณ์ทางเพศในวัยรุ่นตอนกลางจนถึงตอนปลาย คือ มีการคุมกำเนิดต่ำ, การตั้งครรภ์นอกสมรสที่ไม่พึงปรารถนาสูง, มีอัตราการทำแท้งที่สูง, แต่งงานช้า, ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ และพบอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สูง

2. การแต่งงานและการเลี้ยงดูบุตรเร็ว เกือบทั้งหมดตรงข้ามกับรูปแบบแรก โดยลักษณะเด่นพื้นฐาน คือ การแต่งงานที่อายุใกล้เคียงกับการเริ่มมีระดู และการมีเลี้ยงดูบุตรเร็วและบ่อยขึ้น กิจกรรมทางเพศก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ทำให้เกิดการตั้งครรภ์และการคลอดบุตรก่อนสมรส การทำแท้งโดยผิดกฎหมายและไม่ปลอดภัย ในบางพื้นที่มีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สูง และจะประสบปัญหาภาวะมีบุตรยากตามมาภายหลังเพราะการดูแลสุขภาพไม่ถูกต้องและพียงพอ

3. ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ พบเป็นพิเศษในชุมชนเมือง ในการถ่ายทอดทางสังคมเข้าสู่ระหว่างรูปแบบที่ 1 และที่ 2 โอกาสทางเพศเช่นเดียวกับโอกาสทางการศึกษาที่ขยายตัวมากขึ้นสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง รูปแบบเกี่ยวกับเพศและการเจริญพันธุ์มีการลอกเลียนแบบและบางอย่างผสมผสานกันการเหนี่ยวรั้งทางประเพณียังคงปรากฏอยู่ แต่มีประสิทธิผลน้อยกว่าในอดีตที่ผ่านมา อายุแรกสมรสมากขึ้นและมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนสมรสในหมู่วัยรุ่นที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการเลือกทางออกด้วยการทำแท้งเพิ่มขึ้น ความเชื่อมั่นต่อการคุมกำเนิดกำลังเพิ่มขึ้น ซึ่งพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะนี้

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคม รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัยรุ่น มีความสนใจในเรื่องเพศ อยากหาประสบการณ์ใหม่ให้กับชีวิต โดยเฉพาะประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีสิ่งยั่วยุในเรื่องเพศมากขึ้น เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ วีดีโอ อินเตอร์เน็ต ที่มีการเผยแพร่ข่าวสารในเรื่องเพศไม่เหมาะสม

และสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย นอกจากนี้ผลจากการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบครอบครัว ความผูกพันใกล้ชิดของสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลงกว่าในอดีต พ่อ แม่ มีเวลาอยู่กับลูกน้อยลง นักเรียนบางคนต้องเดินทางจากต่างจังหวัด เข้ามาอยู่ในหอพัก โดยไม่มีผู้ปกครองดูแล ตลอดจนอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางตะวันตกที่เผยแพร่เข้ามาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปิดเผยในเรื่องเพศ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น

ในประเทศกำลังพัฒนา เช่นประเทศในกลุ่มอาเซี่ยน เช่น ประเทศเกาหลีใต้ พบว่าวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-23 ปี เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว โดยพบในเพศชายร้อยละ 23 เพศหญิง ร้อยละ 10 ส่วนในประเทศเวียดนามพบในเพศชาย ร้อยละ 15 เพศหญิง ร้อยละ 2 และยังพบว่าในเพศหญิงนั้นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับเพื่อนชาย ร้อยละ 73 ส่วนเพศชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 19 ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์เร็วในกลุ่มวัยรุ่นนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า อาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา เช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น ซึ่งในประเทศกำลังพัฒนา พบถึงร้อยละ 20-60 (WHO, 1997 : 15-20) หรือปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ ทั่วโลกกำลังดำเนินอยู่ มีรายงานว่า ผู้ติดเชื้อเอดส์รายใหม่เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 15-24 ปี มากที่สุด (กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข, 2542 : 8) และร้อยละ 90 พบในประเทศกำลังพัฒนา (Lewallen and Courtright, 1997 : 57)

สำหรับประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ โดยคาดประมาณว่าในปี พ.ศ. 2548 จะมีจำนวนวัยรุ่นอายุประมาณ 15-19 ปี ประมาณ 5,702,000 คน (กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543 : 44) การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยรุ่นเริ่มเป็นปัญหาที่สำคัญโดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งสามารถนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

วัฒนา สาระขวัญ (2545 : 28) กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังเตรียมตัวจะพึ่งตนเองเป็นอิสระ ขณะที่ยังต้องการได้รับการสนับสนุนปกป้อง และคำแนะนำจากบิดามารดา จึงอาจเกิดความยุ่งยากมากระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา แรงผลักดันทางเพศซึ่งถูกกระตุ้นโดยฮอร์โมนจะรุนแรงขึ้น จนยากจะเก็บกดไว้ได้ ความรู้สึกทางเพศจึงหันออกไปสู่บุคคลภายนอกครอบครัว การมีความรัก ความต้องการทางเพศตรงข้ามจะเข้าไปแทนที่การยึดติดกับบิดามารดา ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นทางจิตใจ มักจะรวมเป็นสิ่งเดียวกันกับความใกล้ชิดทางร่างกาย และทางเพศสัมพันธ์ และด้วยเหตุที่วัยรุ่นหญิงมักมองความสำคัญระหว่างเพศเป็นเรื่องของความรักที่เรียกว่า Romantic คือ มองความรักเป็นสิ่งสวยงาม เป็นความอบอุ่น ความผูกพัน โดยเฉพาะความรักของตนเป็นความรักที่แท้จริงควรแก่การให้และการเสียสละ ส่วนวัยรุ่นชายมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความใคร่ที่เรียกว่า Erotic ซึ่งเป็นการแสวงหาสิ่งกระตุ้นทางเพศ และความสุขสุดยอดทางเพศ จึงต้องการจะมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีโอกาส ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าวัยรุ่นอาจมีเพศสัมพันธ์

ก่อนเวลาอันสมควร ซึ่งน่าจะเป็นผลจากอารมณ์ มากกว่าจะเป็นเรื่องคุณธรรมหรือจริยธรรมทั้ง ๆ ที่วัยรุ่นอาจจะรู้ว่าสิ่งใดผิดหรือถูก แต่เนื่องจากถูกกดดันจากอิทธิพลของปัจจัย 3 ด้านได้แก่ (ดุษฎี เจริญสุข, 2540 อ้างถึงใน วัฒนา สาระขวัญ, 2545 : 28-30)

ปัจจัยด้านชีววิทยา อิทธิพลของฮอร์โมนเพศ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น เกิดแรงขับทางเพศ โดยธรรมชาติ ทำให้สนใจ อยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศมากขึ้น จน ถึงขั้นอยากลองมีเพศสัมพันธ์และมีเพศสัมพันธ์ในที่สุด

ปัจจัยด้านจิตวิทยา จิตสำนึกของความเป็นหญิงหรือชายที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่อยากมีบทบาทเป็นภรรยา หรือสามี จะผลักดันให้วัยรุ่นเกิดมีเพศสัมพันธ์ได้ และหากวัยรุ่นนั้นมีประสบการณ์ในวัยเด็ก หรือปัจจุบันมีปัญหาขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวก็ย่อมทำให้ต้องการแสวงหาสิ่งชดเชย และมีเพศสัมพันธ์ตามมาได้

ปัจจัยด้านสังคมวิทยา สังคมเป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางเพศว่าควรเป็นอย่างไร อะไรคือความถูกต้อง เช่น เพศหญิงต้องรักนวลสงวนตัวไม่ข้องแวะเรื่องเพศ ยิ่งไม่แสดงออกเรื่องเพศเท่าไรยิ่งไร้เดียงสาทางเพศเท่านั้น แต่ปัจจุบัน อารยธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในสังคมไทย ชายหญิงมีอิสระเสรีในการติดต่อกันมากขึ้นการแสดงออกทางเพศที่เป็นการรักนวลสงวนตัวจึงน้อยลง จากการได้เห็นแบบอย่างตามกระแสอารมณ์และสังคมเหล่านี้ ประกอบกับแรงขับทางเพศทำให้วัยรุ่นแสวงหาทางออกเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของตนในเรื่องเพศซึ่งสังคมไทยได้กำหนดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องสกปรกหยาบช้าพูดถึงไม่ได้ ทำให้วัยรุ่นไม่กล้าพูดคุย หรือปรึกษาปัญหาทางเพศกับบุคคลที่ควร อันได้แก่ บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือครู จึงหันไปแสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากสื่อมวลชน และกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งต่างก็มีความรู้และประสบการณ์น้อยเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ จนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่ยังไม่พร้อม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของวัยรุ่นส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากความเจริญเติบโตของจิตใจทางเพศโดยตรง (Psycho-sexual Development) ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความสนใจเพศตรงข้ามและคิดใฝ่ฝันถึงความสัมพันธ์ทางเพศขึ้นอันเป็นผลจากแรงดันหรือแรงขับทางเพศ (Sex Drive) จนกระทั่งมีการกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศจะปรากฏตามมาเพื่อช่วยให้วัยรุ่นได้พบกับสิ่งที่ตัวเองปรารถนา อันเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางแห่งความต้องการทางเพศ (สุชาติ โสมประยูร และวรรณี โสมประยูร, 2543 : 59-60)

ขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ (สุพัตรา สุภาพ, 2536 : 15 อ้างถึงในวรรณภา กรีระตระกูล, 2545 : 31-32)

1. การเกี้ยวพาราสี (Courtship)

เป็นการนำไปสู่การมีคู่ครอง หรือครอบครัววิธีหนึ่ง เป็นการที่หนุ่มสาวพยายามแสวงหาบุคคลที่ตรงกับที่เขามุ่งหวังให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในระยะแรก ๆจะเป็นการเลือกบุคคลที่ตนสนใจ พอใจ จนกระทั่งถึงระดับที่ตนคิดว่าจะเลือกเป็นคู่ครอง โดยพื้นฐานของการเกี้ยวพาราสีแล้ว การเกี้ยวพาราสีเป็นแบบของความประพฤติที่บุคคลหนึ่ง พยายามให้อีกฝ่ายหนึ่งยินยอมพร้อมใจที่จะแต่งงานกับตน โดยจะออกมาในรูปที่นัดกันไปเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ต่อมาถึงขั้นหมั้นหมายและแต่งงาน แต่อย่างไรก็ตาม การเกี้ยวพาราสีจะออกมาในรูปของ

1.1 ความคาดหมายในบทบาท ครอบครัวจะมีอิทธิพลในการอบรมสั่งสอนให้หนุ่มสาวรู้จักวางตัวเวลามีนัดหมายกับใคร แต่สำหรับตัวหนุ่มสาวเอง นอกจากจะได้รับบทบาทที่ครอบครัวกำหนดไว้แล้ว ยังได้รับแบบความประพฤติ หรือบทบาทที่กลุ่มเพื่อนคาดหมายไว้ด้วย รวมถึงความคาดหมายในบทบาทระหว่างกัน สอดคล้องกับความต้องการและรสนิยมของตนเองหรือไม่ การนัดหมายจึงคล้ายกับการทดสอบความพึงพอใจ ซึ่งกันและกัน ว่าจะไปกันได้หรือไม่

1.2 โอกาสในการเลือกคู่ หนุ่มสาวจะพยายามเลือกคู่ที่ตนปรารถนาไว้

1.3 ความรักและความเสน่หา ความรู้สึกนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเกี้ยวพาราสี เพราะความรักเป็นความรู้สึกทางอารมณ์ และมักแสดงความรู้สึกนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ของกำนัล การเอาใจใส่ กอด จูบ เป็นต้นซึ่งในต่างประเทศจะรวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ด้วย

กระบวนการเกี้ยวพาราสี

1. การนัดหมาย (Dating) คือ การที่บุคคลสองคนนัดที่จะพบปะกัน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลินในระยะเวลาสั้น ๆ เมื่อหมดช่วงเวลานั้นทั้งสองฝ่ายก็อาจสิ้นสุดความสัมพันธ์โดยไม่มีพันธะหรือข้อผูกพันใด ๆ ต่อกันก็ได้

2. การไปมาหาสู่เป็นประจำ (Going Steady) เป็นการเปลี่ยนจากการนัดหมายกับหลาย ๆ คน มาเป็นการพบปะกับคนเพียงคนเดียวและเที่ยวด้วยกันเป็นประจำ แสดงถึงความชอบพอต่อกัน หรือมีข้อผูกพันมากกว่านั้น และบางครั้งอาจไม่ถึงกับเป็นความรักเป็นระยะที่พยายามศึกษาถึงคู่ของตนว่าสามารถเข้ากันได้มากน้อยเพียงไร

3. การหมั้น (Engagement)

เป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นเมื่อทั้งสองฝ่ายปรารถนาที่จะแต่งงานอยู่ร่วมกันในอนาคต ช่วยให้หนุ่มสาวติดต่อกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนม โดยไม่ต้องเกรงคำครหาใด ๆ ปัจจุบันการหมั้นหมายที่จัดเป็นพิธีตามขนบธรรมเนียมประเพณีอาจลดน้อยลง เนื่องจากหนุ่มสาวสามารถอยู่ใกล้ชิดและไปมาหาสู่กันได้สะดวกโดยไม่ได้ทำพิธีหมั้นหมายเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น

4. การแต่งงานหรือการสมรส (Marriage)

เป็นสิ่งที่หนุ่มสาวที่รักและปรารถนาจะอยู่ด้วยกันได้กระทำเพื่อประกาศให้สังคมได้รับรู้อย่างเป็นทางการว่าจะอยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยา และเป็นความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่สังคมยอมรับในช่วงการนัดหมายและการไปมาหาสู่ชายหญิงจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันตามกระบวนการและขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพที่มีต่อกัน ซึ่งจะแน่นแฟ้นและลึกซึ้งขึ้นเรื่อย ๆ โดยลำดับ

การพิจารณาแบ่งพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม 5 ขั้นตอนของการนัดพบที่ยังไม่ได้แต่งงานกัน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ (Muss, 1990 : 10-59 อ้างถึงใน วรรณภา กรีระตระกูล, 2545 : 31-33)

ขั้นตอนที่ 1 การนัดพบที่ยังไม่มีจิตผูกพันรักใคร่เป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การนัดพบที่เริ่มมีจิตผูกพัน สนใจ แต่ยังไม่ถึงกับรัก

ขั้นตอนที่ 3 การนัดพบที่เริ่มต้นที่จะรัก

ขั้นตอนที่ 4 การนัดพบตามลำพังสองต่อสอง และได้มีความรักเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 มีความรัก ความผูกพัน ที่ยอมรับซึ่งกันและกัน

และพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นโดยจัดลำดับจากพฤติกรรมที่น้อยที่สุดไปยังพฤติกรรมที่มากที่สุดของความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง แบ่งออกเป็น 8 ลักษณะดังนี้

1. ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัว
2. มีการจูบหน้าผาก หรือหอมแก้มเบา ๆ ตอนลากลับ
3. มีการโอบกอดและการจูบเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง
4. มีการโอบกอดและจูบที่ลึกซึ้งเพิ่มขึ้น
5. มีการกอดรัด (ในระดับท่อนบนของร่างกาย)
6. มีการกอดรัดอย่างหนักแน่น
7. มีการสำเร็จความใคร่ซึ่งกันและกัน
8. มีการร่วมเพศ

ซึ่งผลการวิจัยพบว่าใน 3 ขั้นตอนแรก ฝ่ายชายยอมรับหรือคาดว่าจะเกิดพฤติกรรมการกอด การจูบ และอื่น ๆ ในแต่ละขั้นตอนมากกว่าฝ่ายหญิง ฝ่ายชายมีความคาดหวังว่าจะมีโอกาสได้ร่วมเพศกับฝ่ายหญิงในไม่ช้า หลังจากที่ได้สนใจ ชอบพอ ไปไหนมาไหนด้วยกัน ตามลำดับสองต่อสองมาเป็นเวลาพอสมควร ในขั้นตอนที่ 4 ของการนัดพบกันตามลำพังและทั้งคู่ได้มีความรักต่อกันแล้ว พฤติกรรมที่วัยรุ่นส่วนใหญ่กระทำ และตนเองก็คิดว่าเหมาะสมดีแล้วนั้น สัมพันธภาพทางเพศที่มีต่อกันสามารถเป็นไปได้ถึงการร่วมเพศ (ชายเห็นด้วยร้อยละ 57 หญิงเห็นด้วยร้อยละ 59) ในขั้นตอนที่ 5 หลังจากคู่รักได้มีสัญญารักต่อกันแล้ววัยรุ่นชายหญิงร้อยละ 70 และ 74 ตามลำดับคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เหมาะสม

จากผลการศึกษาพบว่า การสัมผัสระหว่างชายและหญิงในลักษณะต่าง ๆ จะสามารถพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ดังนี้

การจับมือถือแขน สามารถพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ ร้อยละ 10
การกอดจูบ สามารถพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ ร้อยละ 60
การลูบคลำ สามารถพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ ร้อยละ 80
การเล้าโลม สามารถพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ ร้อยละ 100

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นนั้น มีรูปแบบที่แน่นอนชัดเจน มีความต่อเนื่องของการกระทำ โดยมีจุดเริ่มต้นที่ชายหญิงได้พบกันสองต่อสอง จากนั้นสัมพัธภาพและความเกี่ยวข้องทางด้านร่างกาย และอารมณ์ จะผูกพันกันอย่างลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นสูงสุด คือมีการมีเพศศัมพันธ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งต่อตนเองและสังคม หากเกิดขึ้นในขณะที่ยังไม่มีความพร้อม หรือวุฒิภาวะทั้งสองฝ่าย

แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 29-30) กล่าวว่า มนุษย์เมื่อเกิดมาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามชีวภาพ คือลักษณะที่บ่งบอกความเป็นเพศชาย หรือหญิง ส่วนบทบาทหน้าที่ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ สภาพแวดล้อมหรือสังคมเป็นผู้กำหนด ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคม ซึ่งในเกือบทุกสังคมจะพบว่า สังคมจะให้ความสำคัญกับชายมากกว่าหญิง ในวัยและสถานภาพเดียวกัน ในสังคมไทยก็เช่นเดียวกัน โดยถือว่าชายจะมีอิสระมากกว่าหญิง สตรีโสดต้องรักษาพรมจารีย์ ในขณะที่สังคมเห็นว่าผู้ชายไม่จำเป็นต้องรักษาความบริสุทธิ์ไว้ แต่ในปัจจุบันบทบาทของชายและหญิงได้เปลี่ยนแปลงไป หญิงและชายมีสิทธิเสรีภาพเกือบเท่าเทียมกัน หญิงได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวมากขึ้น แต่ความคาดหวังของสังคมในเรื่องพฤติกรรมทางเพศยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สังคมยังคงคาดหวังว่า สตรีควรมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ที่อยู่ภายในขอบเขต และไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศจนกว่าจะแต่งงานแล้ว ซึ่งจากการยอมรับการมีความสัมพันธ์ทางเพศ ก่อนแต่งงานของชายและหญิงในลักษณะที่แตกต่างกัน จึงน่าที่จะทำการศึกษาว่าเพศหญิงและเพศชายในยุคปัจจุบันนั้น มีพฤติกรรมทางเพศเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไร

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 73-74) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่าเพศของนักเรียนมีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการไปเที่ยวสถานเริงรมณ์ การอ่านหนังสือเร้าอารมณ์ทางเพศ และการดูภาพยนต์เร้าอารมณ์ทางเพศ อาจเป็นเพราะ ในสังคมไทยไม่ถือว่าเป็นสิ่งผิด หรือน่าละอายที่ผู้ชายจะสนใจ หรือหาความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องเพศ จึงทำให้เพศชายมีสัดส่วนที่สูงกว่าเพศหญิงในการไปเที่ยวสถานเริงรมณ์ การอ่านหนังสือและการดูภาพยนต์เร้าอารมณ์ทางเพศ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ พบว่า เพศชายเคยมีพฤติกรรมทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการจับมือถือแขน การกอดจูบ หรือการร่วมเพศ ในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศหญิง โดยนักเรียนชาย ค่าเฉลี่ย 3.67 นักเรียนหญิงค่าเฉลี่ย 1.99

กรองทิพย์ จั่นแย้ม (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล กับการยอมรับค่านิยมของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นในโรงเรียนอาชีวศึกษา พบว่า นักศึกษาเพศชายยอมรับค่านิยมของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากกว่าเพศหญิง

ณัฐฤดี สินทิพย์สมบูรณ์ (2541: 82) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = .37)

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541 : 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า เพศชายมีความสัมพันธ์ทางเพศ มากกว่าเพศหญิง นั่นคือ เพศของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.001สอดคล้องกับระพีพรรณ ภู่ผกาพันธ์พงษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่พบว่ากลุ่มอย่างเพศชายยินยอมให้มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานระดับสูงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างหญิง และ นันทกา โรจนวิภาค (2546 : บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษาเพศชายจะยอมรับทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้สูงกว่านักศึกษาเพศหญิง

วรรณภา กรีระตระกูล (2545 : 79) ศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน พบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) อรชร อัฐทวีลาภ (2544 : บทคัดย่อ) นิภา ไกรเสวกวิสัย (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพศชายมีทัศนคติและพฤติกรรมในการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากกว่าหญิงดังนั้นเพศของนักเรียนจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ โดยตรงกับพฤติกรรมทางเพศ

อายุ

ตามความเป็นจริง ความสุขทางเพศเริ่มตั้งแต่ทารก จนถึงบั้นปลายของชีวิต แต่ความต้องการทางเพศจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม (2544 : 23-24) ได้กล่าวไว้ว่า เพศชาย จะมีความต้องการทางเพศสูงสุด เมื่ออายุ 18-25 ปี หลังจากนั้นจะเริ่มลดลงเรื่อย ๆ หญิงจะมีความต้องการทางเพศสูงสุดช่วงอายุ 35-45 ปี อันเนื่องมาจากผู้หญิงเหล่านี้ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเรื่องการตั้งครรภ์ และภาระทางด้านเศรษฐกิจและครอบครัวเบาบางลง แต่หลังจากนั้นก็จะค่อย ๆ ลดลงเช่นกัน ดังนั้นอายุจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งมีการศึกษาที่สนับสนุนว่าอายุมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ ดังเช่น

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 73-74) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนที่มีอายุมากกว่า มีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์ทางเพศที่สูงกว่า

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 73-74) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี เคยมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด ร้อยละ 32.8 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15-17 ปี ร้อยละ 20.1 นั่นคือ เมื่ออายุสูงขึ้น การมีเพศสัมพันธ์จะเพิ่มมากขึ้นด้วย อายุมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.002 สอดคล้องกับ นันทกา โรจนวิภาค (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากจะยอมรับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้สูงกว่านักศึกษาที่อายุน้อย

ณัฐฤดี สินทิพย์สมบูรณ์ (2541 : 82) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบ กับพฤติกรรมทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = .23$) นั่นคือเมื่ออายุมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ก็จะมีมากขึ้น

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541 : 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานครพบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรรณภา กรีระตระกูล (2545 : 80) ศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน พบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

ศาสนา

อมรวิชช์ นาครทรรพ (2547 : 46–65) กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันกระแสบริโภควัตถุนิยมที่กลืนกินจิตวิญญานเด็กไทย ซ้ำร้ายสถาบันศาสนาเองที่เคยเป็นเสาหลักทางปัญญาก็ดูจะอ่อนพลังไปมากในการเป็นที่พึ่งหรือดึงดูดจิตใจเด็ก ให้มีหลักธรรมปะจำใจ ท่ามกลางสภาวะปัญหาที่หลากหลายก่อให้เกิดคำถามที่น่าสนใจว่า เหตุวิบัติทางศิลธรรม จริยธรรมของเด็กไทยที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะสังคมไทยทราม หรือวัฒนธรรมไทยเสื่อม หรือเพราะเด็กไทยเลวลง จากงานวิจัยโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ของสกว.และงานวิจัยของนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2546 ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นไทยกำลังถูกล้อมกรอบด้วยสภาพปัจจัยทางสังคมที่ชักนำไปในทางเสื่อมมากกว่าทางดี โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในยุคโลกาภิวัฒน์ จากงานวิจัยระบุว่า ร้อยละ 60 ใช้ชีวิตตามห้างสรรพสินค้า ดูภาพยนต์ใช้อินเตอร์เนตเพื่อการพูดคุย เล่นเกม ร้อยละ 45 ไม่ไปทำบุญ ร้อยละ 65 ไม่เคยฟังพระเทศน์เลยในรอบ 1 เดือนสิ่งเหล่านี้เป็นสัญญานที่อธิบายถึงความห่างเหินจากศาสนาไปในตัวด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าในพื้นที่จังหวัดยะลาซึ่งมีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่และศาสนาอิสลามมีหลักปฏิบัติเคร่งครัดที่เป็นข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ที่นอกเหนือจากการแต่งงานอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามเท่านั้น

จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาว่า ศาสนามีความสัมพันธ์ หรือส่งผลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ก่อนการสมรสหรือไม่อย่างไร

ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับ

ค่าใช้จ่ายประจำเดือนมีผลต่อความแตกต่างของพฤติกรรมทางเพศ เนื่องจากการที่วัยรุ่นจะประกอบพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ เที่ยวหญิงบริการทางเพศ การอ่านหนังสือแทรกเร้าอารมณ์ทางเพศ และการดูภาพยนตร์หรือเทปโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการร่วมเพศนั้น จะต้องใช้เงินในการไปประกอบพฤติกรรมเหล่านั้น

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 73-74) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ค่าใช้จ่ายประจำเดือนกับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือนักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายประจำเดือนมากกว่า จะมีพฤติกรรมทางเพศสูงกว่านักเรียนค่าใช้จ่ายประจำเดือนน้อยกว่า

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 73-74) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการมีเพศศัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 1,501-2,000 บาท ขึ้นไป เคยมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด ร้อยละ 43.3 และรายได้ 1,001-1,500 บาท ร้อยละ 25.9 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.020

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 84) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า 3,500 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางเพศ มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,500 บาท/เดือน นั่นคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีคะแนนพฤติกรรมทางเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541 : 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่ารายได้ที่รับต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับ ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณภา กรีระตระกูล (2545 : 132-133) ศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน พบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีรายได้มากมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมทางเพศสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ดังนั้น รายได้น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ

สถานภาพสมรสของบิดามารดา

การที่บิดา และมารดาได้อยู่พร้อมหน้ากันย่อมทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นและยังมีที่ปรึกษาใกล้ตัว ทั้งยังทำให้บิดา มารดาสามารถอบรมบุตรได้เป็นอย่างดี การที่บิดา หรือมารดา หรือทั้งสองฝ่ายจากไป ย่อมส่งผลกระทบตามมาต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นโดยตรง

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 58) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดากับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในนักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้าง หรือแยกทางกัน จะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศสูงกว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (บิดามารดาหย่าร้างหรือแยกทางกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 และบิดาหรือมารดาเป็นหม้าย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.64) แสดงว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้าง หรือเป็นหม้าย ขาดบิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดู อบรม เอาใจใส่ ให้ความรักและความอบอุ่น จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจ ทำให้มีพฤติกรรมทางเพศไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้

ขวัญชนก ศิริกาญจน์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงโสดในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุดรธานี พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 73-74) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาหย่าหรือแยกกัน จะเคยมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด ร้อยละ 41.2 รองลงมาคือแยกกันอยู่ ร้อยละ 33.3 อยู่ด้วยกันร้อยละ 25.1 และบิดาหรือ/และมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 19.2 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น 2 การศึกษาพบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ และอีก 1 การศึกษาพบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้นจึงน่าที่จะศึกษาว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์และส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ หรือไม่

ลักษณะที่พักอาศัย

ลักษณะที่พักอาศัย นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น โดยเฉพาะกรณีที่ต้องมาพักอาศัยอยู่กับเพื่อนหรือเช่าหอพักอยู่ตามลำพัง ทำให้อยู่ห่างจากการควบคุมดูแลด้วยกฎเกณฑ์ของครอบครัว มีความอิสระในการปกครองตนเอง และการอยู่ตามลำพังโดยอิสระ ทำให้เกิดความเป็นส่วนตัว และมีบรรยากาศที่อาจทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 58) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางเพศ กับสภาพการพักอาศัยของนักเรียน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนที่พักอาศัยกับญาติหรือบุคคลอื่น มีแนวโน้มสูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เนื่องจากการที่นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดามารดา น่าจะได้รับ การเอาใจใส่ใกล้ชิดมากกว่าการพักอาศัยกับญาติหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีสภาพแวดล้อมต่างกันอย่างชัดเจน

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 82) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่หอพัก จะเคยมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด ร้อยละ 48.3 รองลงมาคือเช่าบ้าน ร้อยละ 27.0 และพักกับญาติ ผู้ปกครอง ร้อยละ 23.1 ตามลำดับ นั่นคือที่พักในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.020

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 84) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่บ้านเช่า มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มที่อาศัยอยู่หอพัก และบ้านของครอบครัวตนเอง ตามลำดับ นั่นคือกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคะแนนพฤติกรรมทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.03

ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครพบว่าลักษณะการพักอาศัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิภา ไกรเสวกวิสัย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการร่วมเพศ ความถี่ของการร่วมเพศ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมทางเพศได้ร้อยละ 37.5

พจน์ โชคสวัสดิ์ไพศาล, ผู้แปล. (2548 : 13) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศก่อนสมรสของคนงานหญิงในโรงงาน พบว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากการจัดการด้านที่อยู่อาศัย โดยผู้หญิงที่อาศัยกับเพื่อนมีโอกาสที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสสูงกว่าผู้หญิงที่อยู่กับพ่อแม่ สองเท่า ส่วนแนวโน้มในเรื่องพติกรรมทางเพศของผู้หญิงที่อยู่ในหอพักหรืออยู่คนเดียวไม่ต่างจากผู้หญิงที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจและการแบ่งแยกเพศในหอพักสามารถชดเชยหรือเป็นตัวแทนการควบคุมของพ่อแม่ได้ สำหรับผู้หญิงที่อยู่คนเดียว การที่ไม่มีผู้ปกป้องดูแลทำให้ต้องระมัดระวังและดูแลตัวเองเป็นพิเศษ ส่วนผู้หญิงที่อยู่ร่วมกับเพื่อนได้รับผลของสิ่งแวดล้อมที่เสรี ปราศจากการควบคุมในเชิงอำนาจ ทำให้มีความเปราะบางที่จะต้านทานอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและอื่น ๆ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าลักษณะที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน

แหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษา

แหล่งที่ให้ความรู้ในเบื้องต้น คือครอบครัว กลุ่มเพื่อน และค่อย ๆขยายวงกว้างออกไปเมื่อวัยรุ่นได้ปะทะสัมพันธ์กับภายนอก (พรรณน้อย ทีปรักษพันธ์, 2541 : 15-16)

1. ครอบครัว เป็นแหล่งให้ความรู้ทางตรงและทางอ้อม อยู่ในสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยมีพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้เกลาพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ ควรมีการพูดคุยระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2. กลุ่มเพื่อน วัยรุ่นมีสังคมที่กว้างขวางมากขึ้น มีการติดต่อกับคนอื่นที่นอกเหนือจากคนคุ้นเคย และในวัยนี้ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก โดยพร้อมเสมอที่จะอุทิศตนเพื่อกลุ่มของตน ทั้งนี้เพราะต้องการ การยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่ง และความสำคัญในกลุ่มวัยรุ่นมักใช้เวลาส่วนใหญ่กับเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นด้วยความรู้สึกนึกคิดที่พอ ๆกัน เช่นเรื่องเพศ วัยรุ่นมักปรึกษากันเอง ความรู้ที่แลกเปลี่ยนกันอาจเป็นความรู้ที่ผิด และขาดประสบการณ์ที่แท้จริง และถ้ากลุ่มเพื่อนเป็นแหล่งยั่วยุให้เห็นผิดเป็นชอบ อาจชวนกันกระทำในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การหนีโรงเรียน การลักขโมย การสูบบุหรี่ การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาทางเพศตามมา

3. โรงเรียน เป็นสถานที่ให้การศึกษาอย่างเป็นทางการ (Formal Education) และถือกันว่าเป็นสถานที่ ที่มีความสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่า และแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล ปัจจุบันได้มีการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เพื่อป้องกันมิให้นักเรียนต้องแสวงหาความรู้ที่ไม่ถูกต้องจากแหล่งอื่น ๆ อันเป็นผลต่อการเกิดปัญหาทางเพศได้

4. สื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ มีอิทธิพลต่อชีวิตของวัยรุ่นมาก การที่วัยรุ่นใช้เวลาอยู่หน้าจอโทรทัศน์เป็นเวลานาน ๆ ย่อมเรียนรู้และเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ จากรายการต่าง ๆ ที่สื่อให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องบทบาททางเพศ ทั้งทางบวกและทางลบ การได้รับข่าวสารด้านไหนมาก ก็จะมีแนวโน้มทางด้านความคิด และความรู้สึกไปในทางนั้น จนรับไว้เป็นเอกลักษณ์และบทบาททางเพศของตน

5. วัฒนธรรม เป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ทางสังคมได้อย่างกว้าง ๆ และเป็นตัวแปรที่ทำให้บุคคลต่างวัฒนธรรม มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยรับวัฒนธรรมตะวันตกไว้มากทั้งทางตรงและทางอ้อม วัยรุ่นมักจะเลียนแบบตะวันตก เช่นการแต่งกาย การแสดงออกต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทั้งที่ควรและไม่ควร แม้แต่การแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศ ของสังคมวัยรุ่นไทยที่มีอิสระมากขึ้น ในบางรายมีการแสดงออกอย่างเปิดเผย

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 82) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากบิดา มารดา/พี่/น้อง/เพื่อน จะเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 31.5 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยได้รับความรู้จากหนังสือทั่วไป/โทรทัศน์/วีดีโอ ร้อยละ 27.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความรู้จาก ครู/วิทยากร/หนังสือเรียน ร้อยละ 20.7 ตามลำดับ และ พบว่าแหล่งความรู้เรื่องเพศมีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พวงรัตน์ จันทร์ตรี (2539 : 56-57) ศึกษาเรื่องค่านิยมเรื่องการรักษาพรมจารีย์ ของสตรีโสดที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ของภาคกลาง พบว่า การสั่งสอนในเรื่องเพศจากบิดา มารดา มีความสัมพันธ์กับค่านิยมของการรักษาพรมจารีย์ของสตรีโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐฤดี สินทิพย์สมบูรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ พบว่าแหล่งความรู้เรื่องเพศ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อนงค์ ชีระพันธ์ (2544 : 158) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จุไรรัตน์ แสนใจรักษ์ (2547 : 128) จากการสำรวจของโครงการ ดูเร็กซ์ โกลบอล เซ็กส์เซอร์เวย์ 2000 ที่ได้นำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับทัศนคติและการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นไทยเรียนรู้จากคนในครอบครัวน้อยที่สุด ส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเพศจากเพื่อน การสอนในโรงเรียน คู่นอน และสื่อต่าง ๆ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าแหล่งความรู้เรื่องเพศมีความสัมพันธ์/อิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านครอบครัว

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 84) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางเพศมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวปานกลาง และกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางเพศน้อยที่สุด นั่นคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีคะแนนพฤติกรรมทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ทั้งนี้ ในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี มีคะแนนพฤติกรรมทางเพศ แตกต่างไปจากกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวปานกลางและไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ที่เหลือคือกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัว ปานกลางและไม่ดี มีคะแนนพฤติกรรมทางเพศไม่แตกต่างกันทางสถิติ 0.05

ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครพบว่า ความเป็นอิสระในการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ร้อยละ 22.60

ณัฐฤดี สินทิพย์สมบูรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ พบว่าครอบครัวที่อบอุ่นให้ยึดถือเป็นแบบอย่าง ความขัดแย้งเรื่องเพศในครอบครัว และการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ

ขวัญชนก ศิริกาญจน์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงโสดในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปรึกษาปัญหากับครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ อรชร อัฐทวีลาภ (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสถานเริงรมย์และสื่อทางเพศวัยรุ่นต้องมีความตระหนัก มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศ โดยมีครอบครัวเป็นผู้ปลูกฝังเจตคติที่ดีในเรื่องเพศให้กับวัยรุ่น ให้ความรัก ความอบอุ่น การอยู่ในครอบครัวที่เข้มแข็งเปรียบเสมือนมีภูมิคุ้มกันให้กับวัยรุ่นเมื่อออกมาเผชิญกับสภาพสังคมภายนอก

อนงค์ ชีระพันธ์ (2544 : 157) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และการอบรมสั่งสอนเรื่องเพศในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับจงกลนี ตุ้ยเจริญ (2540 : 104, อ้างถึงใน ประทุม แป้นสุวรรณ, 2545 : 71) ที่พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดา มารดาสูง จะปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มที่มีสัมพันธภาพกับบิดา มารดาต่ำ และปานกลางตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าบิดา มารดามีบทบาทสำคัญ ในการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง หากบิดามารดาส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น การให้ความรัก ความอบอุ่น มีเวลาให้บุตร ห่วงใยต่อกัน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในตนเอง เช่น การดูแลเอาใจใส่ ยอมรับ ให้กำลังใจ และให้อิสระในขอบเขตที่เหมาะสม

วรรณภา กรีระตระกูล (2545 : 98) ศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน พบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับสูงกับระดับปานกลาง จะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับต่ำจะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับสูง และวัยรุ่นที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูง มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านครอบครัวทั้งการอบรม เลี้ยงดูในครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงน่าที่จะศึกษาว่าปัจจัยทางด้านครอบครัวในบริบทของจังหวัดยะลามีความสัมพันธ์และส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

การใช้สื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ

ปัจจุบันเด็กไทยมีแนวโน้มถูกดูดด้วยกระแสบริโภคนิยม และสภาพชีวิตอิสระ ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กห่างเหินครอบครัวมากขึ้น และในทางกลับกันเด็กที่ไกลบ้าน ครอบครัวก็มีแนวโน้มจะเผชิญปัญหามากขึ้นเช่นกัน ส่วนพ่อแม่เองก็ประสบปัญหาการไล่กวดให้ทันแบบแผนการใช้ชีวิตของลูกมากขึ้น จำนวนสื่อลามกได้เพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ปริมาณและความหลากหลาย รวมทั้งสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นด้วย โดยเฉพาะสื่อทางอินเตอร์เนต ซึ่งจากการสำรวจจำนวนเว็ปไซต์ที่เกี่ยวกับเว็บลามก พบว่ามีมากกว่า 106 ล้านเว็บ สภาพดังกล่าวทำให้จำนวนเยาวชนที่ใช้เวลาไปกับการดูหนังสือโป๊ เว็บโป๊ หรือภาพยนต์ลามกอนาจารเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จากการสำรวจของเอแบคโพลในเด็ก ป.6-ม.6 จำนวน 1,700 คน ใน 20 จังหวัดพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 19.7 ที่ระบุว่าการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีสาเหตุมาจากการดูหนังโป๊ด้วยกัน และอีกร้อยละ 16.5 จากการดูหนังสือโป๊ นอกจากนี้รูปแบบพฤติกรรมหรือการกระทำในสื่อโทรทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของเด็กมากได้แก่ การแต่งกายวาบหวิว ค่านิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการแสดงออกถึงท่าทางพฤติกรรมทางเพศ เช่น การกอดจูบ ลูบคลำ ซึ่งเด็กที่มีพฤติกรรมเหล่านี้ยอมรับว่าเลียนแบบจากหนัง การดูหนังทำให้เกิดอารมณ์แล้วอยากทำตาม (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2547 : 120-179)

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 60) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่ใช้สื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศจะมีระดับพฤติกรรมทางเพศสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยใช้สื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ

ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541: 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการดูวิดีโอ ปลุกเร้าอารมณ์ และดูภาพปลุกเร้าอารมณ์จากคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับ ขวัญชนก ศิริวัฒนกาญจน์ (2541: บทคัดย่อ) พบว่าการใช้สื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรชร อัฐทวีลาภ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การรับสื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

นิภา ไกรเสวกวิสัย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการร่วมเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังมีอิทธิพลต่อความถี่ของการร่วมเพศอีกด้วย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่าผลการศึกษามีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการใช้สื่อปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

การเที่ยวสถานเริงรมย์

สถานเริงรมย์ในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีหลากหลายรูปแบบ เช่น โรงภาพยนตร์ ดิสโก้เธค คอกเทลเลาจ์ ผับ ไนท์คลับ คาราโอเกะ อาบอบนวด และสถานบริการทางเพศ วัยรุ่นจึงนิยมเข้าไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ แต่พบว่าสถานเริงรมย์บางแห่งมีการเผยแพร่ภาพที่ยั่วยุกามารมณ์ มีการขายบริการทางเพศแอบแฝงอยู่ และมีการแสดงโชว์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้ที่ไปเที่ยวเกิดความต้องการทางเพศ และหลังจากนั้นก็จะเกิดความต้องการซื้อบริการทางเพศของสถานเริงรมย์แห่งนั้น หรือไปหาทางผ่อนคลายความต้องการทางเพศจากแหล่งอื่น เป็นต้น

ประภาพร โอภาสวัสดิ์ (2538 : 58) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางเพศแปรผันตามการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ ซึ่งมักเป็นสถานที่ ที่มีการเผยแพรภาพที่ยั่วยุกามารมณ์ รวมทั้งการขายบริการทางเพศที่แอบแฝงอยู่ด้วย จึงอาจเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการทางเพศได้ จึงส่งผลให้นักเรียนที่ไปเที่ยวสถานเริงรมย์ มีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศที่สูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยไปเที่ยวสถานเริงรมย์

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 81) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยไปเที่ยว คลับ บาร์ หรือสถานเริงรมย์ อื่น ๆ เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 10 มีความสัมพันธ์

กับการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.000 กลุ่มตัวอย่างที่เคยไปเที่ยว อาบ อบ นวด เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 100

ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครพบว่า การเที่ยวสถานเริงรมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ดีที่สุด ร้อยละ 43.20

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541: 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด คือกลุ่มที่เคยเที่ยวสถานเริงรมย์ ร้อยละ 64.7 กลุ่มที่ไม่เคยเที่ยวสถานเริงรมย์ พบร้อยละ 35.3 พบว่า การเที่ยวสถานเริงรมย์มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.001

อรชร อัฐทวีลาภ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดภูเก็ต พบว่าการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

นิภา ไกรเสวกวิสัย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการร่วมเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่าผลการศึกษามีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

การใช้สารเสพติด

การใช้สารเสพติด โดยเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกประเทศ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบทดสอบสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะวัยรุ่นในครอบครัวที่มีปัญหา และในปัจจุบันจากแนวโน้มสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ทำให้วัยรุ่นหันมาหาเหล้ามากขึ้น มีผลทำให้วัยรุ่นขาดความยั้งคิดส่งผลตามมาต่อพฤติกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศ

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 : 81) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยดื่มสุรา เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 32.2 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยดื่มสุรา เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 7.9 ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่เคยสูบบุหรี่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 40.2 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคย

สูบบุหรี่ เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 7.9 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติพบว่า การสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 84) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ดื่มสุรา การใช้ยาปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ การอ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ การดูภาพยนต์ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ ทุกชนิดแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยกลุ่มที่ไม่เคยใช้สิ่งกระตุ้นทางเพศเลย มีพฤติกรรมทางเพศแตกต่างจากกลุ่มที่เคยใช้นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้งและกลุ่มที่เคยใช้นาน ๆ ครั้งมีพฤติกรรมทางเพศแตกต่างจากกลุ่มที่เคยใช้บ่อย ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ดารุณี ภูษนสุวรรณศรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครพบว่า การใช้สิ่งเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ดีที่สุด ร้อยละ 43.20

ทวีวรรณ ชาลีเครือ (2541: 53) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุราหรือของมึนเมา การเสพยาบ้า การกินยากล่อมประสาท และการสูบกัญชา มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ขวัญชนก ศิริกาญจน์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงโสดในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การดื่มสุรา มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการร่วมเพศของเยาวชนได้ร้อยละ 29.2

อรชร อัฐทวีลาภ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดภูเก็ต พบว่าการดื่มสุราและการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

นิภา ไกรเสวกวิสัย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการใช้สารเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการร่วมเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความถี่ของการร่วมเพศสามารถทำนายความถี่ของการร่วมเพศได้ ร้อยละ 59.9

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่าผลการศึกษามีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การใช้สิ่งเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ทั้งนี้เป็นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ในลักษณะพร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ และจากอิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เพิ่มขึ้นนั้น ทำให้วัยรุ่นมีแรงขับทางเพศ (Sex Drive) มากขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองในเรื่องเพศ และเมื่อวัยรุ่นเหล่านี้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งกระตุ้นทางเพศต่าง ๆ โดยปราศจากการขัดเกลาและแยกแยะ จึงเป็นสิ่งที่จะกระตุ้นให้วัยรุ่นอยากทดลอง และอยากหาประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยเฉพาะเรื่องการมีเพศสัมพันธ์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ความสัมพันธ์แบบคู่รัก หรือมักเรียกกันว่า “แฟน” เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดความใกล้ชิด สนิทสนม ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และสังคม คือ เริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้าม และเริ่มคบเพื่อนต่างเพศ ทั้งนี้เพราะเป็นความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่นชายและหญิงจะค้นหาบุคคลที่ตนพอใจ ประกอบกับในปัจจุบันการคบเพื่อนต่างเพศและการเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ นับว่าวัยรุ่นมีโอกาสและเสรีภาพมากขึ้น จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ไปเที่ยวกันตามลำพัง มีความรัก ความพึงพอใจ และความอยากรู้ อยากทดลอง จึงทำให้มีพฤติกรรมทางเพศต่าง ๆ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้

จากการสำรวจทัศนคติของนักเรียนนักศึกษาระดับมัธยมปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำนวน 417 คน โดยสวนดุสิตโพล เรื่อง ทำไมนักเรียน นักศึกษา ไทยจึงไม่รักนวลสงวนตัว ร้อยละ 92.81 เห็นว่าการแสดงความรักในที่มิดชิดและเป็นส่วนตัวของคนที่เป็นแฟนกันหรือคนรักกัน เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ ร้อยละ 70.26 เห็นว่าการแสดงความรักในที่สาธารณะเป็นสิทธิส่วนบุคคลอีกด้วยนอกจากนี้ร้อยละ 55.64 เห็นว่าการกอดจูบในที่สาธารณะ เป็นเรื่องปกติ และร้อยละ 51.32 เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนหรือการเสียตัวให้แฟนหรือคนรักเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2548 : 119)

ศรีภัทรา จาริยวงศ์ (2539 : 84) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.1 เคยมีพฤติกรรมทางเพศ และไม่เคยร้อยละ 18.9 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือการจับมือถือแขน ร้อยละ 67.4 การกอดจูบร้อยละ 27.6 และการร่วมเพศร้อยละ 25.9 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศพบว่า เพศชายมีพฤติกรรมทางเพศมากกว่าเพศหญิงในทุกกิจกรรม โดยเพศชายมีพฤติกรรมทางเพศทั้งนาน ๆครั้งและประจำมากกว่าเพศหญิง ในขณะเดียวกันเพศหญิงมีพฤติกรรมทางเพศมากกว่าเพศชายในทุกกิจกรรม ส่วนการใช้วิธีการคุมกำเนิด พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.4 ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด และเคยใช้วิธีคุมกำเนิด ร้อยละ 19.6 เคยใช้วิธีการคุมกำเนิดนาน ๆ ครั้งร้อยละ 13.3 และเคยใช้เป็นประจำเพียงร้อยละ 6.3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่าเพศชายหรือเพื่อนหญิงเคยใช้วิธีการคุมกำเนิดนาน ๆ ครั้งและประจำมากกว่า

เพศหญิงหรือเพื่อนชายสำหรับการไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดพบในเพศหญิงหรือเพื่อนชาย มากกว่าเพศชายหรือเพื่อนหญิง

อนงค์ ชีระพันธ์ (2544 : 153) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าพฤติกรรมทางเพศที่วัยรุ่นเคยปฏิบัติบ่อยที่สุด คือการจับมือถือแขน คิดเป็นร้อยละ 49.8 รองลงมาได้แก่ การกอดจูบลูบไล้ ร้อยละ 32.3 และเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 27.8

อรชร อัฐทวีลาภ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดภูเก็ต พบว่าร้อยละ 47.2 ของวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม โดยเคยจับมือถือแขนกับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 35.0 เคยกอดจูบกับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 18.1 และเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 12.7 โดยวัยรุ่นชายมีสัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นหญิง (4.8 : 1) และพบว่าระดับขั้นของพฤติกรรมทางเพศจะเพิ่มขึ้นตามลำดับในวัยรุ่นที่เคยจับมือถือแขน และเคยกอดจูบกับเพื่อนต่างเพศ มักจะมีเพศสัมพันธ์กันในที่สุด โดยในเพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.2 และร้อยละ 14.9 ในเพศหญิง

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันและพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมทางเพศที่พบว่ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กันในที่สุด